

De Maartens en de Jansens.

door E. GERDES

J. M. BREDÉE'S BOEKHANDEL en UITGEVERSMIJ.
ROTTERDAM.

De Jansens en de Maartens.

EEN VERHAAL

DOOR

E. GERDES.

TWEEDE DRUK.

ROTTERDAM,
J. M. BREDEE'S BOEKHANDEL EN UITG. MIJ.

TYP. J. H. BOS GOUDA.

HOOFDSTUK I.

Waarin de lezer veel merkwaardigs zal vernemen, dat hij vooral niet mag overslaan.

Het sloeg zeven uur op het kleine torentje, dat met zijn blinkenden haan boven de beukenlaan uitstak. Die haan keek sedert een paar dagen onafgewend naar het Zuidoosten, en de man, die de beukenlaan doorging, dacht bij zichzelf: „Dat zal vandaag weer menig zweetdruppeltje kosten, — al doe ik ook niet veel,” voegde hij er zachtjes bij. „Wie kan bij zulk een hitte ook zoo hard werken, en vooral met m'n ongemak!” Dit zeggende stond hij een oogenblik stil, — of liever, hij zette twee hoge krukken, die tot onder zijn okselen gingen, een beetje schuinrechts, en schuinlinks en leunde met het bovenlijf daarop. Vervolgens haalde hij een rooden zakdoek uit zijn linkerbuizak, tot groot verdriet van de koperen tabakdoos, die nu in haar rust gestoord werd, — zette zijn blauw-laken pet af, en wischte zich het klamme voorhoofd af, terwijl hij niet verhinderen kon, dat de zweetdruppels tusschen de plooien en rimpels zijner koonen door op de roosroode das vielen. „Dat zal me een daggie geven!” zuchtte hij verder. „Boer Maartens wil z'n duffelsche winterjas laten keeren, met de dubbele flanellen voering van binnen er in! Dat is me een warm karweitje! De jas weegt op z'n minst vijftig pond en een ons. En nu den heelen lieven dag met dat gewicht op m'n lijf, — waarlijk —

't is niet om uit te houden. Maar wat moet een arme dorpskleermaker, als ik ben, al niet doen, om het lieve brood. En God zij dank, dat ik het nog kan doen”.

Hij wilde de blauwlaken pet juist weer opzetten, maar toen de naam van God van zijn lippen vloeyde, kwam er een eerbiedig gevoel in hem op, en hij hield de pet eenige oogenblikken in de handen, terwijl de zachte morgenwind door zijn grijze haren woei. Even bleef hij zoo staan, wreef zich nogmaals met den zakdoek over het voorhoofd en het gelaat, stak toen dat onmisbare voorwerp op zijn oude plaats, stelde de beide krukken weer in postuur, en ging, of liever sprong toen verder de beukenlaan door, tot hij in het gezicht kwam van havervelden en korenakkers, tusschen welke hij verscheiden kleine boerderijen zag, omringd van groene vol „gladde mellekkoeijen” zooals Huibert Poot zegt.

Toen Teunis van der Wal, — zoo heette de dorpskleermaker, de beukenlaan uit was, viel hem de volle gloed der zomerzon over het lichaam, en hij moest weer een oogenblik stilhouden, om de klep van zijn pet een weinig meer naar voren te trekken, ten einde zijn gelaat voor de zonnestralen te vrijwaren. Hij keek links en rechts naar schaduw uit, maar 't was, alsof met de beukenlaan ook eensklaps alle boomleven afgesneden was, en met uitzondering van een paar spichtige berken, kon de arme krukkenpringer geen enkelen schaduwrijken boom vinden.

„Ik zal maar voortstompelen,” dacht hij bij zich zelf, „want als ik staan blijf, kom ik niet verder, en als ik niet te half acht bij boer Maartens op de tafel en onder de dikke duffelsche jas zit, dan zet zijn vrouw een gezicht als zure „karnemelk.” En ik moet de boerin tot vriend houden, want als 't winter wordt, — ach, was 't van daag

maar winter! — dan weet ik wel, wie mij een zak knollen, een kar met aardappelen en wat spek stuurt. God zegene haar.”

Hij wipte weer even aan zijn pet, want hij was een godsdienstig man, die arme krukken Springer, en als wij later zijn kamertje binnentreden, schuin over de pastorie, in het achterhuis van Huskes, den bakker, dan zullen wij er ons van overtuigen.

Een eindweegs voorbij de beukenlaan, voerde een smal voetpad dwars tusschen de korenvelden naar een boerderij, maar die nog tamelijk ver af was. 't Viel den gebrekkigen kleermaker moeilijk op dat pad te komen, want het was van den weg gescheiden door een smalle greppel, en hij had er al zijn kracht en inspanning bij noodig, om met behulp van zijn krukken naar de overzijde te springen, 't Gelukte hem evenwel, en nu zette hij zijn tocht tusschen de gele aren en de blauwe korenbloemen voort.

„Zoo,” — sprak hij bij zichzelf, — „als ik nu vlug doorstap, dan ben ik binnen tien minuten bij den boer. Een goede man, die boer, al gaat er ook een gerucht van hem, dat hij eens „gezeten” heeft. De menschen zeggen ook, dat hij wat stijf of fijn is, maar — en hij raakt weer even aan zijn pet — gave God, dat alle menschen zoo fijn waren als hij en zijn vrouw. En wat is het altijd proper in huis. Als ik hun huiskamer vergelijk met die van boer Jansen van den Kleiweg, dan ziet men een onderscheid. Bij Jansen staat alles scheef en in wanorde; de Friesche klok ziet er uit, alsof er geen was en wrijfdoeken in 't land waren; de glazen zijn zoo doorzichtig als bordpapier en de kamer zit in alle hoeken vol spinnewebben, terwijl de kinderen rondloopen, alsof er aan zakdoeken gebrek was, en zóó haveloos — kijk! ik heb al honderd maal tot mij zelf gezegd: als ik Jansen was, dan liep ik 't huis

uit. En gierig dat 't volk is! — neen, 't kan niet slimmer. Als ik er eens te hooi en te gras moet komen kleermaken, dan zijn mijn boterhammen zoo dun als de zool van mijn schoen. En de boter! Ik geloof, dat vrouw Jansen er die met een kwastje op smeert. En 's middags? Nu, ik weet het niet, maar 't is, als ik 's avonds thuis kom, zoo schraal in mijn maag, alsof er al het vet uitgeschraapt was. Jansen en zijn vrouw zijn niet fijn, maar vuil, gierig, inhalig. En vloeken dat Jansen kan! kijk, als een ketter. Neen, alle respect — zou kapitein Tromp zeggen, — voor boer Maartens en zijn vrouw! 't Is daar alles even proper. De tafel is zoo blank en rein als 't zeestrand bij lange droogte; de emmers en het gereedschap schitteren van glans, en hoe warm het er van daag ook moge wezen, toch zit ik er veel liever dan 's winters bij Jansen, want die zijn er niet te goed toe om hun naaste te laten doodvriezen van kou. Doch ik mag geen kwaad spreken van anderen, en ik wil 't ook niet gezegd hebben. Wat ik maar zeggen wil is, dat boer Maartens en zijn vrouw beste, brave menschen zijn, die wat voor hun naaste over hebben."

Hij stond weer even stil om wat uit te blazen, dacht met schrik aan de duffelsche jas, en keek eens rechts en links in 't rond. 't Was het prachtigste weer van de wereld. De vlinders en torren vlogen zoo lustig rond, dat Van der Wal een oogenblik — maar 't was dan ook maar één oogenblik — die diertjes benijdde, die zoo vroolijk rondartelden en zich zóó gemakkelijk konden heen en weer bewegen werwaarts zij wilden, terwijl hij — de arme krukkenspringer, met een paar lamme voeten — ter nauwernood van zijn plaats kon komen. Een paar minuten zag hij het vroolijk spel der insecten aan, luisterde naar den veldkrekkel, die zich tusschen het koren verborgen had, sloeg de bewegingen gade van dezen en genen sprinkhaan, en dacht bij zichzelf, „och, was *ik* maar..."

„Maar neen,” viel hij zichzelf in de rede, „neen Teunis, niet het Opperwezen bedillen. 't Is immers alles goed, wat de Voorzienigheid doet, — zegt onze dominé, en als 't beter voor mij geweest ware, dan had ik gewis een paar gezonde voeten gekregen. Maar eigenlijk gezegd, 'k zag toch liever die krukken in het vuur en sprong zoo vrij als die sprinkhaan....”

Teunis had zijn alleenspraak geëindigd, was een beetje afgekoeld en wilde zijn wandeling voortzetten, toen hij van den kant van den straatweg aan de tegenovergestelde zijde, vanwaar hij gekomen was, een klein voorwerp zag, dat naar zijn meening meer op een mensch dan op een kraai geleek. Hij zette de linkerarm een weinig van zich af, en met de linkerhand daartegen geklemd, bracht hij de rechterhand boven het oog onder de vooruitstekende klep van de pet, en gluurde in de verte.

„O, 'k zie al, wie 't is,” zei hij, terwijl er een glimlach op zijn gelaat verscheen, „'t is Hinrik, Boer Maartens, eenig kind. Maar wat henker!... foei! Teunis, niet zulke woorden.... waar komt die jongen van daan? Kwam hij nog van den kant van 't dorp, dan zou ik zeggen, hij is bij kapitein Tromp geweest, want met dezen is die jongen zoo familjaar als met zijns gelijken. Maar hij komt juist van den Kleiweg.... O, ik weet 't al, waar hij geweest is. Doch daar is hij zelf; hij zal 't mij wel vertellen, en dan heb ik onder weg wat afleiding.”

De kleermaker deed, alsof hij voort wilde gaan, maar talmde en draaide met zijn krukken, tot dat de knaap bij hem was, die van zijn kant Teunis ook had gezien, en op een drafje kwam aanloopen.

't Was een flink opgeschoten jongen van om en bij de dertien, met in lang geen dom gezicht, en een paar kijkers onder de blonde wenkbrauwen, die u jaloersch zouden gemaakt hebben, als gij namelijk een paar grijze katoogen hadt. De blik dier oogen

had iets oprechts, iets eenvoudigs en toch weer iets schalks. Kapitein Tromp, — wij zullen straks met dezen held kennis maken, — had er van gezegd, dat die jongen iemand letterlijk veroverde met z'n oogen. Zijn wangen waren vuurrood, en het zweet gutste hem van 't voorhoofd, zoo had hij geloopt. 't Spreekt van zelf, dat hij op zijn beersch gekleed was, hoewel hij als moeders lieveling en vaders eenig zoontje soms een extra mooie broek kreeg, precies zoo gemaakt als die van dominé's-zoon. Nu droeg hij een tamelijk grof laken buis, waarvan de borststukken onder 't loopen telkens heen en weer slingerden. Een bruin bombazijnen broek ging hem tot over de hielen en bedekte halverwege de hooge schoenen, die vol klei zaten.

„Dag — baas — Teunis!” riep de knaap dichter bijkomende en mochte deinde tot adem te komen. „Ik zag u in de verte, en toen wist ik wel, hoe laat het was. Is 't niet haast half acht?”

„Als ik bij uw ouders op de tafel zit,” sprak Teunis vriendelijk met 't hoofd knikkend, „let dan maar op, dan slaat het krek half acht. Wat hebt ge geloopt!” vervolgde hij voorspringend.

„Dat heb ik,” antwoordde Hinrik, die zich den tijd niet gunde om gebruik te maken van zijn zakdoek, maar op echte boerenjongensmanier links en rechts zich met zijn mouwen liet gelaat afwischte, „dat heb ik. Maar 'k was ook bang om te laat te komen, en daar houdt moeder niet van, want om half acht drinken we koffie, Teunis, en...”

„Dat weet ik,” viel deze hem in de rede, „en daar eten we een stuk mik bij.”

Teunis wist uitmuntend de klok van 't eten en 't drinken, en wat de pot schafte.

„Precies Teunis; maar nu is 't mij juist zoo zee: niet te doen om koffie met mik, weet je Teunis, dan wel, omdat ik niet velen kan, dat moeder

een zuur gezicht zet. En daarom heb ik me gehaast."

„En ik weet, waarheen gij geweest zijt?"

„Gij?" vroeg Hinrik. „Ik wed van neen."

„En ik wed van ja," zei de kleermaker, die al weer begon te blazen van de warmte.

„Nu, laat eens hooren!" sprak de knaap, hem met zijn groote kijkers schalks en vorschend aanziende.

„Gij zijt bij boer Jansen aan den Kleiweg geweest."

„Mis!" riep Hinrik.

„Gij hebt toch in de klei geloopt, dat kan ik aan uw schoenen zien."

„Best mogelijk, Teunis, maar daar wonen nog andere menschen aan den Kleiweg dan de Jansens. Wat zou ik daar ook doen?"

„Dat weet ik niet, maar ik dacht bij mijzelf toen ik u zag: Hinrik is bij de Jansens geweest."

„En toch hebt gij 't mis gehad, Teunis. Maar wacht," vervolgde hij, een hek openende, dat naar 't erf van boer Maartens leidde, „ik zal u helpen, dat gij hier makkelijk door kunt, anders moet gij 't spurrieveld langs en dat is om."

De kleermaker dankte den goeden jongen voor zijn moeite en strompelde ter zijde van Hinrik voort.

„Ik wil u wel zeggen, waar ik geweest ben, Teunis," hervatte de knaap. „Ik heb aan de weduwe Wester een boek gebracht, dat moeder haar zou laten lezen — des Zondags — baas Teunis, weet ge, want de goede vrouw heeft in de week geen tijd. En toen heb ik meteen gevraagd, of haar zoon Gijs van daag bij me op 't erf in den hooiberg mocht komen spelen.

„Spelen!" zei Teunis een weinig spottend, „spelen! zo'n groote jongen, die met kapitein Tromp spreekt net als ik met mijzelf. Spelen! wie heeft 't ooit gehoord van een jongen van dertien jaren!"

„Maar baas Teunis, gij speelt immers ook nog!” merkte de knaap schalks op.

„Ik?” vroeg de krukkenspringer verwonderd, „ik met m'n ongemak, en met m'n lamme voeten. Ach, Hinrik,” vervolgde hij met een zucht en terwijl hij stil stond, „als kind heb ik weinig mogen spelen. De dorpsjongens lachten mij uit, scholden mij voor lammen Teunis, en liepen weg, als ik wilde mee doen.”

Hinrik, hoe jong ook, had gevoel en lachte den armen snijder niet uit, die daar als een voorwerp van medelijden voor hem stond. Eigenlijk gezegd had hij ook een zucht voor den „stumper” over. Maar Hinrik wist niet, dat de oorzaak van Teunis' leed in jeugdige jaren niet lag in diens ongemak, zoo als de kleermaker het noemde, namelijk in zijn lamme voeten, maar in een ander ongemak, welks wortelsproot uit het hart. Teunis van der Wal was als knaap een driftkop geweest, met een gemoed zoo bitter als gal en zoo strijdlustig als een kempiaan. 't Geringste woord, als het niet op een goudschaaltje gewogen was, kon hem tot toorn prikkelen, en als iemand hem, zonder iets kwaads daarbij te denken, maar scheef aanzag, dan sprong het vuur hem reeds in de oogen, of kneep hij de vuisten samen. Ja, ook hij had geknikkerd, getold, wegstoppertje gespeeld, blindemannetje meegedaan, — maar helaas, de hinkebaan bleef voor hem gesloten, want hoe kon een jongen op twee krukken hinken! 't Haasje-over moest hij aanzien, en om altijd bok te zijn bij bok-bok-sta-vast! dat deed de nijd en afgunst in zijn hart opborrelen als een fontein, welke men vergeefs tracht te stoppen. Maar knikkeren kon hij. Knikkeren als de beste. En zeker zouden de jongens gaarne met „lammen Teunis” geknikkerd hebben, als hij maar wat handelbaarder geweest ware. Doch vooreerst kon hij niet tegen zijn verlies, en als de jongens bij ongeluk aan zijn knikker kwamen, dan wip! stond hij van

de knieën op, greep naar zijn krukken, en zou daarmee de jongens links en rechts geslagen hebben, als dezen niet hun heil in de vlucht hadden gezocht. Bij iedere gelegenheid kwam deze drift bij hem op, en ten slotte spanden de jongens samen, om nimmer weer met hem te spelen. De jaren hadden de wonden geheeld, door zijn driften veroorzaakt, en Teunis was tamelijk bedaard geworden. Maar waar hij kon, bracht hij „zichzelf” te pas om kinderen te waarschuwen tegen het toegeven aan booze drift en hartstochten,

„Ik?” vervolgde de dorpskleermaker, die den knaap met toenemende verwondering aanzag en langzaam voortging. „Ik spelen? Ik zou niet weten met wien? Den ganschen dag tot donker wordens toe zit ik op de tafel te naaien, en 's Zondags ben ik tweemaal in de kerk. Ik kom nooit in een herberg, en heb geen enkelen vertrouwden vriend,” voegde hij er met een zucht bij.

„En toch speelt gij, baas Teunis,” zei Hinrik, die het linkeroog toekneep en hem met het rechter schalks aanzag. Een paar weken geleden op een avond kwam ik bij bakker Huskes, ging het achterhuis door en bleef een oogenblik voor uw venster staan. En toen heb ik wel gezien, wat gij deelt”

„Nu, wat dan?” vroeg Teunis, die op 't punt stond geraakt te worden.

„Kastor zat voor u op, en gij leerdet hem kunstjes!” zei Hinrik.

„Mis,” zei Teunis. „'t Was Bello. Gij weet wel, 't is het jong van Kastor, dat ik u beloofd heb.”

„En kan Bello al wat?” vroeg Hinrik, wiens oogen van vreugde tintelden.

„Een beetje. Over acht dagen kunt gij hem halen; dan zult ge eens zien, hoe knap ik hem gemaakt heb, al zeg ik 't zelf.”

Hinrik was blij, en in zijn vreugde sprong hij vooruit naar huis.

Kastor was de speelgenoot van Teunis, en langen tijd ook de eenige. Hoe hij aan Kastor gekomen was, wist hij zelf niet recht. De hond was naar hem toegelopen. Nu omstreeks anderhalf jaar geleden strompelde de dorpskleermaker in den schemeravond over den weg, toen hem de hond kwam toegesprongen, gedurig met den staart heen en weer sloeg, dan voor zijn voeten kroop, weer opsprong en het uitschreuwde van blijdschap, als Teunis zich bukte, om het dier over den kop te streelen. De kleermaker kon de groote hartelijkheid niet begrijpen, die de hond hem bewees, want hij had te voren den hond nooit gezien, en hij wist ook niet, dat hij zooveel beminnenswaardigs bezat, dat het dier aantrok. Wat zou hij nu echter met den hond doen? Wegjagen? Dat ging hem te veel aan het hart. Hij had reeds — maar heel — heel zachtjes gezegd: „fort! fort!” doch dan was de hond plat op zijn buik voor zijn voeten gaan liggen, zoodat als Teunis had willen voortgaan, hij over het dier had moeten heenspringen. Hij moest dus den hond wel weer vriendelijk toespreken, — maar nu kende de vreugde van het dier geen grenzen. Het arme beest sprong zoo hard en zoo hoog tegen hem op, dat Teunis moeite moest doen op zijn krukken staan te blijven. En wat Teunis het wonderlijkste voorkwam, de hond liep naast hem en ging met hem mee naar het achterhuis van Huskes den bakker, ja trad zelfs het kamertje binnen, dat de arme dorpsnijder bewoonde. Thans onderzocht Teunis het dier. 't Was een fijn, geel smoushondje, met korten staart, en droeg om zijn hals een band, waarop een koperen plaatje bevestigd was, met den naam Kastor er op gegraveerd. Hoe aardig dit voorval ook was en hoe mooi Teunis het hondje ook vond, toch was hij eenigszins met de zaak verlegen, en wist niet, wat hij met het dier moest beginnen. Hij sprak er eerst met bakker Huskes en later met den dominé en den schoolmeester over. De een zei dit en de ander dat. De bakker zei: de hond kwam hem (Teunis)

toe, omdat een hond, die geen baas heeft zijn eigen baas mag kiezen; de dominé meende, dat het goed was den hond zoolang te houden, tot zich de rechtmatige eigenaar zou opdoen, of tot er navraag naar kwam; en de schoolmeester zei dat Teunis een advertentie in eenige couranten moest laten zetten, wat hem ongeveer vijf gulden zou kosten. Maar voor het laatste had — natuurlijk — de kleermaker geen ooren, en hij besloot om overal, waar hij kon te laten vernemen, wie een hond had vermist. Doch zijn pogingen bleven vruchteloos. Alleen vernam hij later, dat op denzelfden dag, toen Kastor naar hem was toegelopen, er een vreemd rijtuig met een dame er in, een oogenblik voor de dorpsherberg had stil gestaan, en dat deze dame den hond had vermist, maar aangezien zij haar naam niet had te kennen gegeven, kon niemand haar den hond zenden, zoodat Teunis maar besloot Kastor te houden, te meer omdat hij reeds zoo aan het dier gehecht was, dat hij er moeilijk van kon scheiden.

En Kastor bleef bij Teunis. Het werden onafscheidbare vrienden; overal, naar al de boerenhofsteden waar de kleermaker heenging, vergezelde hem de hond. en bleef zoolang *onder* de tafel liggen, als zijn baas er *boven* op zat. Geen meester kon zijn leerling, geen vader zijn kind beter en liefderijker behandelen dan Teunis Kastor. Hij sprak met hem als met een mensch, en had hem van wat lappen, die langs de schaar waren gegleden, een zacht bedje gemaakt, waarop het dier des nachts rustte. Allerlei kunstjes leerde hij hem, en waarlijk, hij behoefde des Zondagsavonds, of in een vrij uurtje geen andere uitspanning te zoeken, daar zijn smousje hem die genoeg verschaftte. Buitendien wachtte hem nog een buitengewone vreugde. Op zekeren nacht was het gezin van Teunis, — zoo had de bakker spottenderwijze gezegd, — aanzienlijk vermeerderd, en die zich daarvan overtuigen wilde, moest slechts een oog slaan

naar den hoek, waar de lappenmand stond. Daar wiesmelde het van allerliefste, snoeperige hondjes, — waaronder twee kleine smousjes, die een paar uren geleden geboren waren.

Teunis had Kastor getrouw bijgestaan, had zelf in een kannetje bij den boer in de buurt melk gehaald, en was van vreugde haast over zijn eigen krukken gevallen. Vervolgens had hij de melk bij 't mandje gezet, en zich op de hurken neergezet — zoo goed en zoo kwaad het ging — en zich een traan afgedroogd van de wangen, toen hij zag, hoe alle vier zóó hard zogen, dat hij het hooren kon. Dien dag was er van het werk niet veel gekomen, en zelfs des nachts had Teunis meermalen het bed verlaten, om te zien, hoe het kleine volkje en de moeder het maakten. Deze gewichtige gebeurtenis was oorzaak dat Teunis veel opgeruimder was dan vroeger. Het leven was hem gezelliger; al zijn leed klaagde hij aan Kastor en de kleintjes. Maar vier jongen waren te veel voor het dier; daarom deed hij er twee weg, terwijl hij het eene verkocht aan den Burgemeester en het andere beloofde aan Hinrik.

Doch . . . Teunis stond voor de deur van het huis van boer Maartens, terwijl de groote hangklok op vijf minuten voor half acht wees.

HOOFDSTUK II.

**Waarin de lezer met boer Maartens en zijn
vrouw bekend wordt, en Jansen van den
Kleiweg zich niet van de gunstigste
zijde laat zien.**

Teunis had goed geprofeteerd, toen hij tot Hinrik zei, dat als hij op de tafel zat, het half acht zou slaan. De dikke duffelsche jas lag reeds gereed, en alles was kant en klaar, opdat de kleermaker aan zijn werk kon beginnen. Op een andere tafel, die meer midden in het vertrek stond, lag een groote mik en vlak naast den koperen koffieketel, omringd door een zevental kopjes, was een schaalte met boter geplaatst.

Klokslag half acht kwam boer Maartens binnen, groette den kleermaker en zette zich aan de tafel. Eenige minuten later kwam de boerin uit het melkhuys, gevolgd door de meid en twee boerenknechts, die zonder een woord te spreken hun plaats innamen, terwijl de boerin zich nog even met Teunis onderhield en hem beduidde, hoe de jas van haar man gekeerd moest worden. In dit oogenblik kwam Hinrik het vertrek binnen.

„Ik heb u reeds overal gezocht, moeder,” zei hij, „ik ben bij vrouw Wester geweest. Tegen den namiddag komt Gijs bij mij, zoodra hij uit de stad terug is gekomen.”

„Was vrouw Wester wel?“ vroeg de boerin.

„Ik geloof ja,“ antwoordde de knaap, „zij heeft mij niet gezegd, dat zij ziek was, en laat u wel bedanken voor het boek.“

„Kunnen wij beginnen, vrouw?“ vroeg boer Maartens op zachten toon, „ik moet straks naar de zwartbonte kijken, die wat aan haar linkerachterpoot schijnt te mankeeren.“

Vrouw Maartens schonk de zeven kopjes vol, deed er wat melk bij, en reikte er een van over aan Teunis, die op zijn houten troon bleef zitten. Een van de knechts sneed eenige hompen mik, terwijl de meid roggebread sneed en ze boterde. Toen dit gereed was, namen de knechts hun petten af, en boer Maartens zijn blauwe muts. Onderwijl men „een goed woord“ spreekt, wil ik mijn lezers met het uit- en inwendige van het huis, alsmede met deszelfs bewoners bekend maken.

De boerderij van Maartens lag op ongeveer een kwartier afstands van het dorp, te midden eener zeer vruchtbare streek. Toen boer Maartens dien grond in erfpacht kreeg en er zijn huis bouwde, zag het er in lange na niet zoo vruchtbaar uit als thans, en het had hem menigen zweetdruppel gekost om zand- en heigrond in bloeiende korenakkers en groene weiden te herscheppen. Doch het was hem gelukt, en God had hem gezegend. Hij wist, dat, als hij den grond bewerkte, ploegde en bezaaide, God hem geen regen, dauw en zonneshijn zou onthouden. Vandaar dan ook, dat zijn boerderij wedijveren kon met de beste en schoonste uit den geheelen omtrek. Binnen in het huis, zag het er helder en knap uit, en wij hebben het reeds uit den mond van Teunis gehoord, dat er een groot verschil bestond tusschen het binnenhuis van Jansen en van Maartens. Wat den laatste zelf betrof, hij was een zeer zwak man, hij leed aan een borstkwaal, die hem met een vroegtijdigen dood dreigde. Zijn vrouw daarentegen was van een gezond en sterk

gestel, en van een veel levendiger aard dan Maartens. Iemand, die haar voor het eerst zag en hoorde, zou meenen, dat zij eigenlijk de teugels van het bewind in handen had, en dat haar man zetbaas bij haar was, omdat alles op haar commando geschiedde, terwijl Maartens slechts hoogst zelden een woordje mee sprak en ieder met zachtmoedigheid behandelde. Nu wil ik juist niet zeggen, dat vrouw Maartens heerschzuchtig was; in geenen deele, maar zij trok de beste partij van het zwakke deel haars mans, en als zij dit ook niet gedaan had, zou het er op de boerderij niet al te best uitgezien hebben, want Maartens was sedert Paschen zoo zwak geworden, dat hij geen halve-knechtswerk meer deed, en het grootste gedeelte van den avond in den hoek zat onder de Friesche klok, met poes op zijn schoot. Nochtans deed hij wat hij kon, en daar straks nog was hij naar de maaiers geweest om hun werk na te zien en hij zou na het koffiedrinken naar de zwartbonte kijken. Overigens waren beide echtelieden — volgens Teunis' getuigenis — beste, brave menschen, en ik kan er, zonder de waarheid in iets te kort te doen, nog bijvoegen, dat zij Christenen waren, die wel niet met het Woord Gods te koop liepen, maar in al hun daden toonden, dat zij het doel des levens goed begrepen hadden: namelijk God lief te hebben boven alles en hun naasten als zichzelf.

En hadden zij dan geen zwakheden, geen gebreken, geen lievelingszonde?

O, wie heeft die niet!

Boer Maartens en zijn vrouw hadden ze ook. En als gij naar de Jansens geluisterd hadt, zoudt ge gehoord hebben, welke liefelijke namen dezen hun naar het hoofd wierpen. Volgens Jansen was de boer iemand, die ze met al zijn vroomheid achter de mouwen had, die zoo gierig was als een brand en zijn naaste niets gunde. Vrouw Jansen wist ook weinig goeds van de boerin te zeggen, en als men alles samen nam, dan

kwam het hierop neer, dat zij haar man slecht behandelde en haar zoon bedierf.

Nu, ik wil eerlijk zijn en zeggen, dat dit alles schandelijke laster was, voortspruitende uit nijd en wangunst. De Jansens waren te gelijk met de Maartens getrouwd, en nu konden de eersten het niet verkroppen, dat het den laatsten goed ging. Maar één ding was waar: vrouw Maartens bedierf wel een beetje haar eenig kind, Hinrik. Dat wil zeggen, Hinrik had weinig lust in het boeren, en wilde liever de wijde wereld in. Het liefst zou hij op zee gaan, vreemde landen bezoeken en al de schatten gadeslaan, die in Gods groote en heerlijke schepping alom verspreid liggen. Maar hiertegen was groot bezwaar. Hinrik was het eenig kind van de Maartens, en al de teederheid eens vaders en de liefde eener moeder waren over zijn hoofd uitgestort. De gedachte alleen van hun kind te scheiden, bracht bij vrouw Maartens een gevoel te weeg, alsof haar een emmer water over het lijf gegoten werd, en de boer deed al zijn best om het den jongen uit het hoofd te praten. Nu was Hinrik een jongen, in wien veel goeds stak, en die zeer ongaarne iets deed, wat zijn ouders bedroefde. Daarom sprak hij thuis hoogst zelden over zijn reislust, maar des te meer luisterde hij naar alles wat kapitein Tromp hem vertelde van de Oost, waar hij jaren achtereen als officier gediend had. En als hij hoorde van de heerlijke natuur daar, van de schoone kokoswouden, de prachtige oranjeboomen, de trotsche bergen en honderd andere dingen, dan had hij wel op een drafje naar huis willen loopen, om te zeggen: „Moeder, ik ga op reis!” Maar als hij zich dan voorstelde, welk een verslagen gezicht zijn zwakke vader zou zetten, en hoe zijn moeder de handen wringen zou — neen, dan zonk zijn moed in de schoenen — en hij wachtte een betere gelegenheid af.

Inderdaad zoo stonden de zaken bij den aanvang van ons verhaal. Hinrik hoopte op den tijd, dat het

hem vergund zou zijn, naar hartelust de wereld rond te zwerven; Boer Maartens en zijn vrouw stelden zich voor, dat die tijd nimmer komen zou — en intusschen bleef de knaap zonder bestemming, daar moeder noch vader hem noodzaken wilden den ploeg te hanteeren, noch veldarbeid te verrichten.

En in dezen zin hadden dus de Jansens wel gelijk, dat Hinrik een bedorven zootje was.

Het koffiedrinken is afgelopen, en boer Maartens geeft zijn zootje een wenk, die daarop naar een kastje gaat en een ouden Bijbel krijgt, welken hij voor zijn vader neerlegt. Boer Maartens neemt zijn blauwe muts en hangt die aan den knop van zijn stoel, terwijl de knechts dit voorbeeld volgen en even als Teunis, hun petten afnemen.

Onderwijl boer Maartens, volgens oudvaderlijke gewoonte, een hoofdstuk uit de Schrift voorleest, verzoeke ik mijn lezer het aangezicht van Hinriks vader een weinig oplettender gade te slaan.

Ziet gij wel, dat er langs zijn wangen diepe plooiën liggen, en dat zijn voorhoofd vele rimpels draagt? Gij rekent dit ten koste van zijn borstkwaal, en nu ja, ziekten en pijnen zijn wel in staat diepe voren over het gelaat eens menschen te trekken en hem vroeg te doen verouderen. Maar ik weet nog iets, dat een mensch meer sloopt dan borstkwaal en maagpijn, en dat is hartzeer. Aan deze kwaal nu leed de boer, en ook zijn vrouw was er niet vrij van. Maar de laatste had van nature een opgeruimd gemoed, en verstond de kunst om als haar iets wilde drukken, dit terstond van haar af te schudden, en er niet meer aan te denken, terwijl boer Maartens er dag en nacht onder gebukt ging en telkens weer op hetzelfde onderwerp terugkwam.

Wat de oorzaak van dit hartzeer was, wil ik u nu vertellen.

Ongeveer dertien jaren geleden, — de kleine Hinrik was toen nog niet geboren, — keerde boer

Maartens op zekeren avond van een jaarmarkt huiswaarts, die in een naburige stad gehouden was. Vermoeid zijnde, besloot hij een weinig in de dorps-herberg uit te rusten, te meer omdat de afstand van zijn woning nog bijna een half uur bedroeg. De klok sloeg juist acht uur, en er waren op het oogenblik, dat Maartens de gelagkamer binnentrad, weinig menschen aanwezig, zoodat de herbergier dan ook maar een klein lampje had branden boven de toonbank, waardoor het overige gedeelte van het vertrek aan een schaduw herinnerde, die een zusje was van de Egyptische duisternis. Drie personen bevonden zich in de gelagkamer. Vooreerst de herbergier, een man, die nooit een goed oog op Maartens gehad had, omdat de jonge boer een groot voorstander was van de afschaffing, welke de herbergier haatte als de pest. De tweede persoon was Jansen van den Kleiweg, ook al geen vriend van Maartens, maar wel een bondgenoot van Tijs, den herbergier, namelijk Tijs schonk en Jansen dronk — voor zijn goede geld. Jansen zat bij de toonbank met een groot glas jenever voor zich, en had het druk met vertellen van alles, wat er op de jaarmarkt gebeurd was. Hij had Maartens daar wel gezien, maar zich niet met hem opgehouden, omdat hij afgunstig was op diens tijdelijken voorspoed, en omdat Maartens hem niet wilde volgen in „De gekroonde trompet,” waar gedanst en op de fidel gespeeld werd. Dicht bij de toonbank eindelijk, aan een afzonderlijk tafeltje, zat een jong heer, waarschijnlijk tusschen de achttien en twintig jaar, en wien men het aanzien kon, dat hij een vroolijke, misschien luchthartige gast was. Toen Maartens binnentrad en op een stoel plaats nam, die in een donkeren hoek stond, was de jonge heer druk met Jansen aan het praten — en ook aan het pralen, want van tijd tot tijd haalde hij een gouden horloge voor den dag en liet dit bij het schijnsel der lamp flikkeren. Maartens merkte dit laatste niet op,

evenmin dat de jongeheer nu en dan met een gevulde beurs op de tafel rammelde. Hij dronk stil het glas bier uit, dat de herbergier hem gebracht had, en zat na te denken over den afgeloopen markt-dag. Het was hem daar niet voordeelig gegaan, daar hij voor zijn biggen en kalveren dertig gulden minder had gekregen, dan hij hoopte te ontvangen, en daarbij was de erfpacht duurder geworden, zoodat hij geen raad wist, hoe de huur te betalen, daar hij vast op een goede ontvangst had gerekend. Leunend met den elleboog op de tafel, met het zwaarmoedige hoofd in de hand, zat hij bij zichzelf uit te rekenen, hoeveel hem aan de pachtpenningen te kort kwam, terwijl Jansen de een lage scherts na de andere ten beste gaf, waarover zoowel de herbergier als de jongeheer hartelijk lachten. Ja, zoo verdiept was Maartens in zijn eigene overdenkingen, dat hij maar half hoorde, wat er gesproken werd.

„Ik zal maar naar huis gaan,” dacht hij bij zich zelf, „en met de vrouw overleggen, wat ons te doen staat. Zij weet gewoonlijk voor alles raad en ziet de zaken zelden zoo donker in als ik.”

Hij wierp de gelagpenningen op de tafel en verliet de herberg.

Toen hij een eind weegs in de duisternis had voortgewandeld, hoorde hij iemand met haastige schreden achter zich aankomen — en waarom, wist hij niet — deze verschool zich ter zijde achter een grooten boom in de beukenlaan. Wip! daar rende hem Jansen voorbij, en in hetzelfde oogenblik kwam de vraag bij hem op: „Zou die man wel iets goeds in den zin hebben?” Jansen, — hij kende hem aan zijn lange, magere gestalte — liep de beukenlaan uit, terwijl hij, Maartens, waarom wist hij niet — een omweg maakte, en later dan hij dacht op zijn hoeve kwam.

Nog dienzelfden nacht, juist toen het eerste morgenrood aan den Oostelijken hemel doorbrak, werden

Maartens en zijn vrouw op een alles behalve aangename wijze gewekt. Een harde slag op de huisdeur en een forsche stem van buiten deden den boer verschrikt opspringen, en niet anders denkende, dan dat er brand was, gunde hij zich nauwelijks den tijd zich behoorlijk aan te kleeden, en ijldde naar de deur om te zien, wie er was. De eerste persoon, dien hij zag, was de burgemeester, achter wien twee, drie heeren stonden, met een paar veldwachters op eenigen afstand. Was het wonder, dat Maartens zoo bleek werd als een doek, en dat gemelde heeren dit aanzagen als een ongunstig teeken voor den boer?

Men kwam hem vragen, wat hij gedaan had, sedert hij gisteren avond het huis van den herbergier had verlaten. En toen hij dit in allen eenvoud meedeelde, vroeg men hem geheel onverwachts, wat hij met het gouden horloge en de gevulde beurs van den jongen vreemdeling had gedaan, die te gelijk met hem in de herberg geweest was? De arme boer schrikte geweldig, daar deze vraag zooveel beteekende, alsof hij een diefstal had bedreven. Hij was zoo ontroerd en onthutst, — en niet minder toen zijn vrouw op deze aantijging luid begon te schreien, — dat hij stotterde en niet wist, wat hij zei. Plotseling haalt een der heeren een ledige, groene zijden beurs te voorschijn, en vroeg hem, of hij Maartens, deze welkende? Maartens betuigde, dat hij ze nimmer gezien had en ook niet wist, wat deze vraag beduidde, waarop een der heeren hem zei, dat hij, Maartens, den jongenheer afgezet, hem horloge en beurs ontnomen had en na het geld bij zich gestoken te hebben, de ledige beurs in het donker had weggegooid, daar zij ook niet ver van zijn woning bij het hek gevonden was. Maartens betuigde zijn onschuld, maar alles wat hij zeide, baatte hem niets. De herbergier had zijn verdenking tegen Maartens uitgesproken, en, nadat men huiszoeking bij hem had gedaan, bracht men hem naar de stad, waar hij in verzekerde bewaring werd gehouden.

Wij zullen den lezer niet bezighouden met een omstandig verhaal van het rechtsgeding, dat spoedig volgde. Bij de rechtszaak bleek, dat nadat gemelde jongeheer zich uit de herberg verwijderd had en in den omtrek van een boschje gekomen was, op ruim een half uur afstands van de stad, hij plotseling van achteren door twee sterke handen werd aangegrepen en gekneveld, waarna men hem van zijn horloge en de groene beurs had beroofd. Hierop had zich de roover spoedig verwijderd en was de jongeling zoo goed en kwaad het ging, naar de stad gegaan, waar hij zijn ongeval aan de justitie berichtte. Terstond werd onderzoek gedaan, en daar beiden, herbergier en Jansen, door getuigen konden bewijzen, dat zij gedurende den tijd van de beroving thuis waren, moest het vermoeden wel op Maartens vallen, een vermoeden dat nog meer grond kreeg, omdat de jonge man zei, dat zijn aanvaller *wel een weinig op Maartens geleek*, en men de ledige beurs op Maartens' pachtgrond vond, terwijl de boerin in haar eenvoud verzekerde, dat haar man eerst na tien uur thuis was gekomen. Het proces duurde lang — en eindigde daarmee, dat men Maartens wegens gebrek aan bewijzen ontsloeg. Ook kende men zijn rechtschapenheid, en men mocht niet aannemen, — zei de advocaat — dat een mensch in eens zoo slecht wordt. Maar de levensvreugde was sedert dit oogenblik van den boer geweken, waarbij nog kwam, dat velen hem toch in het geheim voor den dief hielden. Dat Maartens niet terstond zijn pachtgelden kon betalen, schreven zij aan zijn slimheid toe, overtuigd zijnde, dat de boer later de gestolen gouden tientjes wel aan den man brengen, en het horloge nog wel eens voor den dag komen zou.

Nu, dat horloge zou ook eenmaal terecht komen.

Zie, dat was de oorzaak van het gerimpelde voorhoofd, de breedgeplooiden wangen en het lijden van Maartens, want sedert al die jaren had hij dat verdriet niet kunnen afschudden. Hij was niet krachtig

genoeg om tegen den stroom op te roeien, en zoo hij zich in de steeds opwellende smart, beide van lichaam en ziel, niet vastgeklemd had aan God, wien hij veel meer diende dan vroeger, en zoo zijn Machteld niet een flinke opgeruimde vrouw geweest ware, die best in staat was alle hazen voorbij te loopen, zie, dan zou hij reeds lang gelegen hebben onder dien grooten, blauwen steen op het kerkhof, waaronder zijn vader en zijn moeder rustten.

Doch nu wordt het tijd weer naar de huiskamer te gaan.

Er was gelezen, gedankt, gezongen, waarbij Teunis — niet zonder menigen zweetdruppel te loozen, meè gedaan had, en nu stond boer Maartens op, om met zijn zoon naar de zwartbonte te gaan zien, terwijl de boerin zich met den kleermaker bezig hield in zake de duffelsche jas, onder welker gewicht hij zuchtte als een paard voor een volgeladen trekschuit.

Juist stond Maartens gereed de achterdeur uit te gaan naar den stal, zijn zoon was reeds vooruit, toen de voordeur werd geopend, en iemand binnentrad, die althans in Maartens' woning een ongenooide en onwelkomen gast was.

„Goeden morgen samen!” sprak de binnentredende.

Er zijn in de natuur van die stemmen, die al behooren zij er ook toe, niet gaarne vernomen worden. Verbeeld u, dat gij in uw huiskamer zit en u bezig houdt met het lezen van het een of ander nuttig boek; of gij vermaakt u met uw kinderen, — dat gij dan plotseling den krijschenden toon van een uil dicht bij uw venster verneemt. Dat geluid doet u pijn, en gij krimpt — al ware het slechts één oogenblik — ineen, terwijl daarbij een zeker gevoel van angst en afkeer uw hart vervult.

Zoo ongeveer was de indruk, dien de stem van den binnentredende op de aanwezigen maakte. De kleermaker prikte zich van schrik in den vinger, en vrouw Maartens liet de duffelsche jas, die zij even op-

geheven had, in al haar zwaarte op den armen Teunis vallen. De boer wilde stil door de achterdeur verdwijnen, maar bleef als verlamd, op den drempel staan, terwijl hij zijn aangezicht tot zijn vrouw wendde, als wilde hij haar vragen, wat hij *nu* doen moest?

„Goeden morgen!” herhaalde de binnentredende, die op boersche wijze, en als was hij gewoon niet al te vriendelijk ontvangen te worden, ongevraagd op een stoel plaats nam.

„Ik kwam vragen, of ik mijn pijp eens mocht aansteken,” vervolgde hij, een vuil eindje uit zijn linker buiszak te voorschijn halende, en te gelijk een koperen tabaksdoos openende. „En dan had ik meteen een verzoek aan den boer,”

„Zoo,” zei deze droogjes.

„Ja,” antwoordde Jansen van den Kleiweg, — want deze was de ongenooide gast, — „ik moet morgen hooi binnenhalen, en mijn wagen is — Jandoppie! — al veertien dagen bij den wagenmaker, en ik kan hem niet terugkrijgen. Ik kwam dus vragen, of ik den uwen een paar dagen mocht gebruiken.”

Bij deze woorden zagen Maartens en zijn vrouw elkander aan met een veelbeteekenende blik.

Vooreerst hinderde hun het woord „Jandoppie”, of liever Jansen van den Kleiweg gebruikte een ander tusschenwerpsel, dat veel had van een vloek, waarom ik het liefst niet schrijf en ook niet wil laten drukken. Jansen gebruikte meer van die hatelijke en onheilige stopwoorden, die ik gaarne allen onder den grond begraven zag, maar die ik om 's mans karakter te behouden, alle onder den algemeenen term van „Jan doppie” brengen zal.

Ten anderen bracht de vraag van Jansen den boer en zijn vrouw in niet geringe verlegenheid. Beiden mochten den man niet lijden, en toch hadden zij geleerd hun vijand te zegenen en hem wél te doen. Moesten zij hem nu den wagen leenen of niet? Hun Bijbel zei ja, en beider hart antwoordde neen.

Maartens stond nog altijd bij de achterdeur, en hield verlegen als hij was, de klink der deur in de hand. Hij wist niet, wat hij zeggen moest, maar gelukkig kwam zijn vrouw hem te hulp.

„Hoor eens, Jansen,” zei ze, „wat den wagen betreft, daarover moet de boer beschikken. Ik geloof, dat hij morgen zelf hooien moet. Als hij 't echter een paar dagen kan uitstellen, zal hij wellicht aan uw verzoek voldoen. Maar ik heb iets tegen sommige uitdrukkingen, die gij bezigt.”

„Zoo!” zei Jansen, die zijn pijp stopte.

„Ja,” hernam vrouw Maartens, „en zoolang gij uw voeten in ons huis zet, wenschte ik liefst daarvan verschoond te blijven, want zij doen mijn oor en hart zeer, Wat zegt gij, Maartens?”

Maartens knikte toestemmend.

„Maar Jandoppie! wat heb ik dan gezegd?” vroeg Jansen, die vuur sloeg.

„Ik herhaal het u, dat gij zulke woorden niet hier moogt gebruiken, en als gij uw ziel liefhebt ook niet elders!”

„Kom, kom, malligheid!” zei Jansen met een nijdig gezicht. „Ik ben al zoo oud geworden met tusschenbeide een knoop te laten vallen, en denk er mee.”

Hij meende te zeggen: „mijn graf in te gaan.” Maar dat vond hij toch al te erg, en daarom verbeterde hij den volzin aldus:

„. . . . voort te gaan, totdat ik wat beters geleerd heb.”

„En waar zoudt ge dat leeren?” hernam vrouw Maartens, terwijl de boer meer moed kreeg en bij de tafel ging staan, doch zoo dicht bij de boerin, dat hij nog ver van Jansen bleef, — „Ja, waar zoudt ge dat leeren?” herhaalde zij, terwijl ze hem scherp aanzag: „In de kerk komt ge nooit!”

„Wat zou ik in de kerk doen?” vroeg Jansen, met een spottenden glimlach, „gij weet wel, dat ik den dominé niet lijden mag.”

„En de reden?”

„Ja, Jandoppie, wat zal ik zeggen? Die man is mij veel te barsch.”

„Dat is niet waar,” viel vrouw Maartens hem haastig in de rede, gij moet zeggen: hij zegt u *harde* dingen, namelijk, dat geen vloeker en dronkaard of gierigaard het koninkrijk der hemelen zal beërven.”

Teunis liet van schrik zijn tornmesje uit de hand vallen, want hij vreesde een uitbarsting. Ook de boer zette een bedremmeld gelaat. Doch Jansen hield zich goed. Hij had zich gewapend, — zei hij — voor hij naar het hol van de berin ging.

„Dat trek ik mij in 't geheel niet aan,” antwoordde hij, terwijl hij zijn pet op de tafel lei en de vijf vingers zijner rechterhand dwars door de roode haren streek, zoodat deze een oogenblik zoo stijf stonden als een boschje uitgebloeide heidestruiken, maar straks als lange strepen over zijn voorhoofd vielen. „Nee, dat trek ik mij in 't geheel niet aan. Ik zeg altijd: 't geldt mij niet. Doch van het eerste gesproken Maartens. Zou ik van avond den wagen kunnen laten halen?”

De boer zag zijn vrouw aan.

Vrouw Maartens verkeerde in grooten strijd.

„Ik wil het met mijn man gaan overleggen,” sprak vrouw Maartens beslist, gaf Maartens een wenk, en ging met hem naar buiten.

Teunis was niets in zijn schik met Jansen alleen te zijn, en al zei hij het zelf: hij zat liever bij Kastor en Bello in de lappenmand dan hier in het gezelschap van den langen roodharigen boer van den Kleiweg. Deze sloeg, van zijn kant, het linkerbeen over het rechter, zette zich op zijn gemak, en vatte het plan op om zich op de boerin te wreken door den armen kleermaker te plagen.

„'t Is goed, dat ik u hier tref, Teunis.” zei hij een wolk als een berg zoo groot voor zich heen blazende, „dat spaart mij een gang. Mijn oudste moe

een bombazijnen broek hebben, en ik kan best een nieuw buis gebruiken. Kunt ge van de week een dag bij mij komen?"

„Neen,” zei Teunis, terwijl hij zich zoo diep mogelijk op de duffelsche jas bukde om Jansen niet aan te zien.

„Jandoppie, dat is kort af! Hebt ge zooveel werk, man? Dat is om rijk te worden. Hebt ge al veel van „dutte?”

Bij deze woorden schoof Jansen eenige malen rasch met den duim over den wijsvinger zijner linkerhand, en vervolgde:

„Ja, man, dat is de ware Jakob. Waar dat niet is, Jandoppie! daar is armoè troef. Zeg mij eens,” ging hij spottenderwijze lachend voort, „waar bergt gij uw duiten? Toch niet in de lappenmand?”

Teunis zweeg.

„Die zal er wel niet sjofel uitzien; dunkt me,” vervolgde Jansen. „Nu, een kleermaker zonder lappenmand is zoo goed als een herbergier zonden dubbel krijt. Als ge echter altemet geen raad met uw geld weet, moet gij 't mij maar bezorgen, man. Ik weet er raad op.”

„'t Zou misschien daarmee gaan als met het geld uit de groene beurs,” zei Teunis, getergd.

Jansens voorhoofd fronste zich een oogenblik, maar ook slechts één oogenblik. De man wist zich in alle bochten te wringen en zijn gelaat zoo te plooiën, dat men slechts hoogst zelden zien kon, wat er in hem omging. Hij wist zeer goed, waarop Teunis doelde, en het was hem geenszins onbekend, dat het gerucht hem, Jansen, voor niet al te eerlijk verklaarde, maar hij hield zich, alsof hij niets begreep.

„Hoe zoo?” vroeg hij vorschend en op lachenden toon.

„Dat moet gij zelf weten!” was het antwoord van den kleermaker, die op zijn hoede was. „Ik maak slechts een vergelijking.”

„Denkt gij dan, dat ik in staat zou zijn uw zuur verdiende centjes weg te moffelen?”

„Och, waartoe is een mensch al niet in staat!” sprak Teunis ontwijkend.

„Gij zijt van morgen niet wel gemutst, baas Teunis,” zei Jansen luimig, „eerst weigert gij bij mij te komen werken, wat toch nog al profijtelijk voor u zou zijn, alsmede voor uw lappenmand”

Teunis trok een benauwd gezicht; hij dacht aan de magere boterhammen en aan den schralen kost.

„Dan,” vervolgde Jansen, „wilt gij mij niet eens uw geld te bewaren geven. En ik zou het zoo goed kunnen gebruiken, wijl ik van het najaar een paar beesten moet koopen.”

De kleermaker werd gelukkig van zijn kwelgeest verlost, daar de achterdeur openging, en boer Maartens met zijn vrouw binnenkwamen. Die beiden hadden den strijd overwonnen. „Word van het kwade niet overwonnen,” hadden zij den Apostel nagezegd, „maar overwin het kwade door het goede.” Nadat zij den wagen onderzocht en gezien hadden, dat er niets aan ontbrak, waren zij overeengekomen Jansen den wagen te leenen.

„Gij kunt den wagen van avond laten halen,” zei de boerin, „en ik hoop maar, dat gij dien even goed gebruikt als Maartens.”

„Hoe zoo?” vroeg Jansen opstaande.

„Op dien wagen,” hernam zij, „is nog nooit gevloekt.”

„En is 't hooi er beter om geweest?” vroeg Jansen spottende.

„Zeker,” antwoordde de boerin, „want er rustte zegen op, afdalende van God, die wel Zijn zon laat opgaan over goede en booze menschen, maar die liefheeft, die Hem liefhebben.”

Zij sprak deze laatste woorden met klem uit en zag den vrager met haar donkere oogen zoo scherp in 't gezicht, dat Jansen dien blik niet kon verdragen en zijn oogen neërsloeg.

„Ik zal van avond den wagen laten halen,” zei hij, de asch uit zijn pijp kloppende. „Goeden morgen, samen,”

„God zij dank, dat hij weg is!” sprak de boerin met een zucht.

Boer Maartens wreef zich de borst; 't was, alsof hem daar een pak was ontvallen.

Eensklaps ging de deur half open en schoof Jansen een gedeelte van zijn lichaam naar binnen. Iemand, die de fijne trillingen rondom zijn neusvleugels en de oogen had kunnen opmerken, zou daaruit afgeleid hebben, dat er in het hart van dezen man iets boos broedde,

„Ik zou geheel vergeten hebben,” zei hij op haastigen toon, terwijl hij halverwege de geopende deur staan bleef, „u een blijde tijding te brengen, te meer omdat ik weet, hoezeer gij belang stelt in alles wat mij en mijn familie aangaat.”

Hij hield een oogenblik op om af te wachten, welken indruk deze woorden op de aanwezigen zou maken. Nu die indruk werd hem ook duidelijk. Teunis krabde zich achter de ooren, en zette een heel bedenkelijk gezicht. De boer deed een paar stappen achterwaarts en vrouw Maartens liet uit haar blikken groote onverschilligheid lezen.

„Gij weet,” vervolgde Jansen, „dat mijn broer Gerrit, die een jaar of dertien geleden naar de Oost is vertrokken Gij zult het u nog wel herinneren, Maartens,” viel hij zichzelf in de rede, terwijl hij daarbij een boosaardigen blik op den boer wierp, „het was juist, toen die ongelukkige zaak met u voorviel, waarbij gij eens kennis gemaakt hebt met de heeren van het gerecht”

Maartens werd bleek, en voelde naar zijn borst met een beweging, alsof hij daar pijn gevoelde.

„Zijt gij ons huis binnengetreden,” sprak de boerin scherp, „om wederom oude wonden open te rijten? Dan verzoek ik u, dat gij maar liever heengaat.”

„Ik meen het zoo boos niet,” zei Jansen, hoewel de toon waarop hij sprak, van het tegendeel getuigde, „’t was alleen om u den juisten tijd in herinnering te brengen. Maar om op ’t eerste terug te komen, ik heb bericht ontvangen, dat mijn broer Gerrit met een schip onder weg is en wellicht reeds over een paar weken hier kan zijn. Ik hoop maar niet, dat zijn komst kwaad bloed zal zetten,” vervolgde hij, de boerin onbeschaamd aanziende.

Deze kleurde even, doch de blos verdween spoedig. De herinnering toch, dat Gerrit Jansen, kort voor haar huwelijk met Maartens, vergeefsche pogingen had aangewend om haar te overreden zijn vrouw te worden, was verre van aangenaam voor haar, te meer omdat Gerrit Jansen haar wraak toegezworen had, die hij ook af en toe had geoefend. Gelukkig voor de beide echtelieden was hij kort na de treurige omstandigheid, hierboven verhaald, van het dorp weggegaan en spoedig daarop vernam men, dat hij als soldaat naar de Oost was vertrokken.

„Ik heb met uw broer niets uitstaande,” sprak zij, hem ernstig aanziende, „God geve, dat hij mijn man en mij slechts ongemoeid late, en hij een beter leven leide dan vroeger.”

„Ja, dat geve God!” zuchtte Maartens.

„Wat hebt gijlieden toch vrome wenschen!” zei Jansen nijdig, „ik weet niet, wat hij doen zal of niet, maar Jandoppie! zooveel is zeker, dat hij u niet bijten zal. Ajuus!”

En hij wierp de deur achter zich toe,

Arme Maartens! de gansche dag was voor hem bedorven, en in plaats van naar de zwart-bonte te gaan zien, zette hij zich in een hoek achter Teunis, waar noch de toespraak van zijn vrouw, noch het gesnap van Hinrik, die van tijd tot tijd de kamer binnenkwam, hem kon opvroolijken.

HOOFDSTUK III.

Een bezoek van Hinrik bij onderscheiden personen, die reeds meer of min aan onze lezers bekend staan.

Acht dagen later wandelde Hinrik denzelfden weg op, dien wij in het eerste hoofdstuk Teunis hebben zien afleggen. Het weer was weer even warm als toen, doch het scheen alsof de knaap zich daaraan niet stoorde. Nu, wat weet een echte jongen, — al is hij ook uit den boerenstand, van warmte! 't Is hem om 't even, of 't vriest of gloeit, of hij tot aan de knieën door de sneeuw draaft, dan wel in den vollen glans der zomerzon voorthuppelt, — hij behoudt niettemin zijne roode wangen, en doet even als de Scheveningsche visschers, die bij hitte of koude altijd den kraag van hun bus hebben opstaan.

Hinrik liep, alsof het buiten een gulden dik vroom, en slingerde met een koord door de lucht, alsof hij de rheumatiek uit zijn armen wilde verdrijven. Hij gunde zich niet den tijd om het hek van het erf te openen, gelijk hij dit voor Teunis gedaan had, maar sprong regelrecht over de sloot, waarna hij het gewone jongensdrafje voortzette. Toen hij tusschen de korenvelden kwam, verminderde hij een weinig zijn vaart, en stond eindelijk stil, terwijl hij het koord, aan welks eene eind zich een leeren band bevond, aandachtig beschouwde.

„Wat is moeder toch goed!” sprak hij bij zich

zelve, „dat zij dit mooie koord voor mij gekocht heeft en dezen halsband liet maken. Wat zal Bello in zijn schik zijn, als hij dat blinkende leër om zijn hals draagt.”

Bello nu was 't hondje, de afstammeling van Kastor, dien Teunis den zoon van Maartens had toegezegd. Hinrik was reeds een paar malen in die week bij den kleermaker geweest, en had zich verheugd over de kunststukjes, die de kreupele het dier geleerd had. 't Was ook verwonderlijk, hoeveel Bello kon. Appor-teeren, dood liggen, „hoe spreekt de hond”, in 't water springen als een rat, zie, dat waren maar kleinigheden in de oogen van Teunis. De hond kon nog veel meer, „Hij kon zingen naar noten”, zei de kleermaker, „huilen als een kind, — ja hem ontbrak slechts de spraak, om te antwoorden en te zeggen, wat hem op 't hart lag.” Dat alles had Hinrik met eigen oogen gezien, en er zich niet minder over verblijd. Geen wonder dan ook, dat hij met klimmend verlangen het uur te gemoet zag, waarop hij Bello halen en hem zijn eigendom noemen kon. En daartoe was thans Hinrik op weg, gewapend met een nieuwen halsband en een groen spiegelkoord, waarmee hij het dier huiswaarts zou halen.

„Een mooi koord!” hervatte de knaap. „Maar daar ontbreekt nog wat aan. Er moest een koperen plaatje aan den halsband bevestigd zijn, waarop de naam Bello gegraveerd stond. Hoe krijg ik dat? Wacht, ik zal er eens met kapitein Tromp over spreken; die weet voor alles raad.”

En voort liep hij op een draf, tot hij de beukenlaan bereikte, welke regelrecht op het dorp aanliep.

Teunis van der Wal, die van Hinriks' komst afwist, was thuis, en had een broek van den bakker onder handen. Van tijd tot tijd wierp hij een blik naar buiten in het tuintje achter het huis, waar Kastor en Bello in de zon lagen te braden. Dit was hem niet naar den zin, want de bakker had hem gezegd, „dat

't licht gebeuren kon, dat de hersens van de honden zouden smelten en zij dol werden." Deze gedachte maakte hem zoo ongerust, dat hij daarover aan 't malen ging en in zijn bedremmeldheid zich een paar malen gevoelig in den vinger prikte. De bloedstorting, welke dit ten gevolge had, nam echter zijn benauwdheid niet weg; integendeel hij zat op zijn tafel te poperen van angst, en wel honderd malen had hij de beide honden willen roepen, zoo de achterdeur maar geopend geweest ware. Eindelijk besloot hij maar niet meer door de ruiten te zien, en keerde zich met den rug naar het venster. Hij bedacht evenwel niet, dat hij hierdoor den struisvogel navolgde, welk dier, als het door de jagers vervolgd wordt en geen uitweg vindt, den kop in 't zand steekt, meenende, als *hij* de jagers niet ziet, zij hem dan ook uit het oog hebben verloren. Het scheen echter, alsof hij ook hierin geen baat vond, want wat hem vooral van den struisvogel onderscheidde, was het vermogen om lang vooruit te denken. En dit vermeerderde slechts het gevaar. Hij kon het ten laatste niet meer op de tafel uithouden, en stond juist gereed zijn krukken te grijpen om zijn zitplaats te verlaten, toen zijn kamerdeur opening en Hinrik binnentrad.

Zonder op de vriendelijke groete van den knaap te letten, toonde hij hem een gelaat, bleek van angst, en riep hem toe:

„Och, loop eens naar de achterdeur en zet die wagenwijd open!”

„Is er een ongeluk gebeurd?” vroeg de knaap, die de ontstelde gelaatstrekken van den kleermaker zag.

„Een ongeluk — God zij dank, nog niet. Maar als gij u niet haast en de achterdeur openmaakt, dan verzie ik, dat”

De woorden bleven hem in de keel steken en hij liet de groote snijdersschaar uit zijn vingers glijden.

„Wat dan!” vroeg Hinrik, niet minder angstig geworden.

„Dat Kastor en Bello dol — dol worden !
Haast u, ze liggen in de brandende zon.”

In een wip was Hinrik 't vertrek uit, en haastte zich naar de achterdeur, die hij zoo wijd openzette, dat er wel een kudde schapen door kon. In 't zelfde oogeblik hoorde de knaap den kleermaker fluiten, en beide honden sprongen dadelijk op, en begaven zich naar hun baas, die zijn huisgoden met de teederheid van een vader ontving.

Hinrik volgde.

„Gij weet wel, waarom ik van morgen kom, baas van der Wal,” sprak de knaap, die het koord met den halsband te voorschijn bracht.

„Ja, dat weet ik,” was het antwoord, waarbij een zucht niet achterbleef. „Koest, Kastor,” vervolgde hij den oudsten smous wegduwende, daar deze jaloersch werd wegens de liefkoozingen, die zijn baas aan Bello bewees, „koest Kastor, schaam u wat. Gun toch, dat ik Bello aai, die mij nu zal verlaten. 't Is een mooi beest, Hinrik, een mooi beest, en knap is hij, al zeg ik het zelf, zooals er geen tweede lungs 's Heeren wegen loopt. Wilt gij eens een nieuw kunststukje zien, dat ik hem geleerd heb? Pas dan eens op. Bello,” vervolgde hij, het jongere smousje aansprekende, „de baas zweet.”

Oogenblikkelijk sprong Bello op de tafel, wipte op den rug van den kleermaker en krabde met zijn voorpooten zoolang op diens voorhoofd, tot de pet, die Teunis nimmer aflei dan in bed, op de tafel viel.

„Nu den baas afdrogen!” commandeerde Teunis.

Bello sprong van tafel, liep naar de lappenmand, greep een brok voeringkatoen in zijn bek, en van stoel op tafel springende, klom hij daarna op den schouder van Teunis, wiens voorhoofd hij thans met den lap afwischte.

De tranen stonden in de oogen van den kleermaker.

„Best gedaan!” zei hij. „Ziet ge wel, Hinrik,

dat 't een uitmuntende hond is. Maar hij heeft ook een knappen baas gehad, al zeg ik 't zelf. Zijn weergâ is er niet, en onder ons gezegd, de hond is voor een liefhebber zoo goed vijfentwintig gulden waard als de beste. Maar kom aan, ik heb hem u nu eenmaal beloofd, en daar de Schrift ons leert, dat wij onze gelofte betalen, dat is, houden moeten, kunt gij hem meenemen. Gij zult immers wel goed op hem passen?"

„Zeker,” antwoordde Hinrik, die Bello's kop streelde.

„En zult ge hem elken dag frisch water geven?"

„Zonder twijfel.”

„En zorgen, dat hij niet te veel in de zon ligt?"

„Natuurlijk.”

„En hem nooit schoppen of slaan?"

„Hoe kunt ge zoo iets denken, baas?" zei Hinrik. „Bello is veel te zoet.”

„Dat is hij ook, maar gij zijt soms zoo driftig en kunt dan uw hartstocht niet betoemen. Dat weet gij immers wel?"

„Ja wel, baas Teunis,” zei Hinrik, die wel wist, dat de kleermaker gelijk had, „maar . . . ik zal niet meer driftig zijn.”

„Praatjes — praatjes, Hinrik! Dat zei ik vroeger ook, toen ik nog een jongen was, zoo als gij nu zijt. Drift leert men niet zoo spoedig af; men wordt eerst door schade en schande wijs, placht de meester te zeggen. Doch als gij dan weer driftig wordt, denk dan aan de gouden spreuk der Schrift: „Word toornig, maar zondig niet.”

„Ik zal Bello niet slaan,” zei Hinrik beslist.

„Heusch niet?" vroeg Teunis. „Nu, neem hem dan mee. Wacht, laat mij hem den halsband om doen.”

Dat was een heele operatie voor Bello, 't Beest had nooit iets om gehad, wat naar een halsband geleeleek, daar hij even als zijn baas de vrijheid liever had dan een keten. Doch door een paar zoete woor-

den gelukte het hun beiden, waarna Hinrik uitriep :
„Wat staat hem dat mooi!”

Thans wilde hij met Bello het vertrek verlaten. Doch dat ging zoo heel gemakkelijk niet. De hond, hoewel hij niet afkeerig was van zijn nieuwen meester, wilde zijn ouden baas niet verlaten. 't Was hem, alsof hij er een gevoel van had, dat hij nu van hem gescheiden zou worden, en daarom toen Hinrik het dier voorttrekken wilde, bleef het pal staan, of liever trok achteruit, zoodat de halsband bijna over den kop schoof.

„Och, doe hem geen kwaad!” riep Teunis meelijdend uit. „Trek hem zoo niet. Zachtjes aan zal 't wel gaan.”

Maar hoe of Hinrik het ook beproefde, Bello verkoos niet mee te gaan, tot de knaap op den inval kwam, den hond op den arm te nemen, en zoo de kamer uit te gaan.

Dit hielp, en juist wilde Hinrik het vertrek verlaten, toen de kleermaker hem vroeg :

„Is Jansen van den Kleiweg weer bij u geweest?”

„Neen; hij heeft alleen den wagen teruggebracht, maar 't leek wel, of hij er mest mee gereden had, zoo vuil was hij. Moeder was recht boos, en zei, dat hij dien nimmer weer zou gebruiken.”

„En hebt ge al iets gehoord van Jansens broër, die eerstdaags uit de Oost zou terug komen?”

„Neen, geen sikkepitje!” antwoordde de knaap, die weinig lust had om nu langer te praten, en naar het oogeblik hunkerde, dat hij met Bello alleen kon zijn.

„Hinrik,” zei de kleermaker op zachten toon, „neem een goeden raad van mij aan. Ontwijk dien broër van Jansen, waar gij kunt; Jansen van den Kleiweg deugt niet, maar zijn broër nog minder. Vloeken kan hij, kijk, daar is zijn broër van den Kleiweg nog maar een kleine jongen bij. Ik heb het niet erg op hem begrepen, en mij altijd ver van hem

gehouden, gedachtig aan Psalm I: „Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in den raad der goddeloozen.” Ik kan u niet zeggen, hoe angstig gevoel zich van mij meester maakt, nu ik weet, dat hij terug komt.”

De knaap had de laatste woorden slechts ten halve gehoord, en zonder af te wachten, wat de kleermaker verder wilde zeggen, lichtte hij even den pet op, stamelde eenige dankbetuigingen en . . . voortrende hij, met Bello onder den arm, het huis uit.

Waarheen?

Die vraag had Hinrik zijn moeder dien eigen morgen reeds beantwoord. Allereerst zou hij den kapitein gaan opzoeken, om hem niet alleen den hond te laten zien, maar ook te hooren, wat de kapitein er van dacht, als hij eens met zijn ouders sprak om naar zee te gaan. Kapitein Tromp was iemand, die daarvan verstand had, en daarenboven stond hij in briefwisseling met verscheiden heeren van de kweekschool voor de zeevaart, ja zelfs had hij een neef, die een der directeuren was, en wien de kapitein slechts een wenk behoefde te geven om Hinrik op die school te plaatsen. Dat alles had kapitein Tromp den knaap al voor de honderdste maal verteld, en Hinrik geloofde hem zoo vast, alsof de catechismus sprak. Dus allereerst naar den kapitein, en dan naar vrouw Wester, die, gelijk mijn lezer weet, de moeder was van Gijs, Hinriks speelkameraad.

Kapitein Tromp woonde aan gene zijde van het dorp op de boerderij van Kalshoven. 't Was eigenlijk een hofstede, zoo ingericht dat het voorste gedeelte aan enkele heeren, renteniers, of personen, die om hun gezondheid buiten wilden wonen, kon verhuurd worden. De kapitein had er twee kamers in gebruik, en daar hij een niet al te karig pensioen genoot, en een tevreden gemoed bezat, kon hij zich uitnemend in zijn omstandigheden schikken.

Kapitein Tromp zat op een bank, onder den breedbladerigen kastanjeboom, die voor het huis stond.

De vensters van de kamers, welke hij in huur had, waren geheel in de schaduw, en het geheel was zulk een lieflijk plekje, dat men er zich niet over behoeft te verwonderen, zoo de huurder den geheelen dag buiten zat.

Een aardig man was die kapitein. Een snorrebaard, zoo dik als een halve boender en zoo grijs als een sneeuwolk, bedekte zijn bovenlip. Het hoofdhaar had reeds lang zijn kastanjekleur verloren, maar 't was nog zoo krachtig, dat iemand, die met zijn jaren bekend was, menigmaal in den waan verkeerde, of de kapitein zich een pruik had aangeschaft. Hij zat eenigszins voorover gebogen, ten gevolge van een kwaal die hem menigmaal veel pijn veroorzaakte, en leunende op een stok, blikte hij met een vriendelijk oog in de verte over de golvende korenvelden.

„'t Is nog geen tijd voor mijn bittertje,” sprak de kapitein zijn horloge voor den dag halende, dat hij, in gedachten verzonken, langen tijd bekeek.

Nu, 't was het aanzien ook wel waard. 't Was een mooi gouden horloge, een van de beste soort.

„'t Is pas tien uur!” fluisterde hij bij zichzelf. „Van elf tot twaaf wandelen, dan eten; dan naar de prison, (een klein vertrek, waarin hij van het middagmaal uitrustte), en dan... Maar wien zie ik daar?”

Eensklaps stond Hinrik voor hem, nog altijd met Bello onder den arm.

„Daar ben ik, kapitein!” riep de knaap uit, terwijl hem het zweet als parels op den top van zijn neus lag.

„Dat zie ik,” zei de kapitein glimlachend, „en ook dat gij niet alleen zijt. Wat een mooi hondje hebt ge daar!”

„Ja, ik heb het van Teunis den kleermaker gekregen.”

„Gekregen?” vroeg de kapitein. „Dat is een belang-

rijk present. 't Hondje is wat waard voor liefhebbers. En kent het ook kunstjes?"

„O, zooveel!" zei Hinrik, die thans Bello op den grond zette. En nu ging hij in één adem voort al de kunststukjes op te noemen, die het beest verstond, zoodat er voor den kapitein nauwlijks tijd overschoot een woord van lof over de schoone gestalte van het dier te zeggen.

„Dat is knap!" zei eindelijk de snorrebaard, toen Bello een paar kunstjes op commando van zijn nieuwen baas verricht had, „dat is knap, drommels knap. Wilt gij mij dat beest verkoopen?"

„Neen, kapitein. Teunis heeft gezegd, dat hij minstens vijftewintig gulden waard was."

„Dat is hij ook. Drommels, mijn pensioen laat mij niet toe groote uitgaven te maken, maar vijftewintig gulden heb ik wel voor hem over."

„Neen, kapitein, verkoopen doe ik hem niet. Maar... als ik ooit op zee kom, zal ik hem u in bewaring geven."

„Best," zei de kapitein, „maar als gij hem vóór dien tijd wilt kwijt zijn, bij mij kunt ge terecht, en boter bij de visch, hoor! Maar kom, jongen, het slaat daar elf uur. 't Wordt tijd voor mijn bittertje, en dan ga ik aan den loop."

„Kapitein," zei Hinrik, die den oudern snorrebaard de hand op den schouder legde, waardoor hij althans voor een oogenblik verhinderd werd de ongelukkige gewoonte van zijn bittertje te drinken, te volgen, „kapitein, hoe staat het met de zee?"

„Met de zee? Drommels, jongen, dat is een vraag, die ik hier in den achterhoek moeilijk beantwoorden kan. Mij dunkt, 't zal wel kalm zijn aan de kust."

Hendrik zag hem met zijn schalksche oogen glimlachend aan.

„Heb ik uw vraag niet goed verstaan?"

„Neen, kapitein. Ik bedoel, of er reeds een weg voor mij is om in zeedienst te komen?"

„O zoo, dat is wat anders,” antwoordde de kapitein opstaande en op zijn stok leunende, „maar waarom spreekt gij niet rechtuit? Geen draaierijen jongen, zeg ik u, hoor! Altijd fiks met uw woorden voor den dag, en nimmer dubbelzinning. Nu, wat uw vraag betreft, ik kan er nog geen bepaald antwoord op geven, dat u zou kunnen verblijden. Doch over een week of wat hoop ik in staat te zijn u een goed bericht te brengen. En nu voorwaarts, marsch! Ik mijn bittertje, en gij met Bello aan den loop”

Hinrik verliet de hofstede met den hond, die zich thans reeds een weinig aan zijn nieuwen meester gewend had. Hij behoefde niet meer getrokken te worden, maar, gehouden aan het koord, liep hij den knaap vooruit. Hinrik sloeg een veldpad in, dat aan gene zijde van den weg naar een klein huisje leidde. Daar woonde de weduwe Wester. Zij was een nijvere vrouw, die weduwe! Na den dood van haar man moest zij alle krachten inspannen, om zich en haar kinderen te onderhouden. Het ging wel zeer moeilijk, en het stukje brood, dat zij verdiende, mocht met recht zuur genoemd worden; doch zij kwam er toch en kon elken avond God nog danken voor alle weldaden, die zij genoten had. Zij had twee kinderen: Gijs en Mietje. Mietje was een meisje van vijf jaren, een zwak en lijdend kindje, dat altijd bleeke wangen had, en in wier lichtblauwe oogen gij het lezen kondt, dat zij liever bij Jezus in den hemel was, dan hier op deze aarde, waar moeite, zonde, ziekte en ellende wonen en waar alles den dood onderworpen is! De weduwe moest veel tobben met haar „zwak lammetje”, zooals zij Mietje noemde, en soms moest zij den ganschen nacht bij haar opzitten. Ook over dag kon Mietje geen half uur buiten de moederlijke zorg, waardoor de weduwe veelal belet werd om haar dagelijksch werk te doen. Gelukkig had zij een trouwe hulp in Gijs, haar eenigen steun. Gijs was ongeveer zoo

oud als Hinrik, en de laatste hield veel van hem, zoodat hij dikwijls Gijs noodigde om, als het de weduwe schikken kon, een dag bij hem op de boerderij te komen doorbrengen. Dit kon echter niet dikwijls geschieden, want Gijs was eigenlijk de broodwinner zijner moeder. De weduwe had een stuk gronds gepacht, waarin allerlei groenten en aardappelen geteeld werden, met welke voortbrengselen Gijs bijna iederen morgen naar de stad ging, om deze te verkoopen. Een klein karretje en een oude ezel waren de vervoermiddelen, en Gijs had niets anders te doen dan de waren op de voordeeligste wijze aan den man te brengen. Voor dag en dauw ging hij op weg, en als hij 's middags thuis kwam en met zijn moeder had afgerekend, moest hij naar den tuin, waar werk genoeg was om te wieden, te schoffelen en te begieten; zoodat van den armen jongen met recht kon gezegd worden, dat hij in 't zweet zijns aanschijns het brood verdiende. En dat deed hij alles met het grootste geduld en de meeste bereidwilligheid. Er zou al heel wat moeten gebeuren, als men hem onwillig of ongehoorzaam zag. 't Gansche karakter van dezen knaap was zachtmoedig en stil, waardoor hij zich vooral van Hinrik onderscheidde, die eer oplopend en driftig kon genoemd worden. En toch, hoewel hun vriendschap niet in 't minste met die van David en Jonathan kon vergeleken worden, zoo gevoelde Hinrik zich toch zeer sterk aan Gijs verbonden, en als hij er slechts kans toe zag, bevond hij zich bij de weduwe Wester, of Gijs was in zijn weinige vrije uren bij hem aan de boerderij. Dan vertelde hem Hinrik van zijn plannen, las met hem het een of ander boek, of zij maakten zich beiden vóór het huis in den boomgaard of in den hooiberg. Gijs nam in alles genoegen; hij volgde Hinrik als een schaduw, verdroeg zijn luimen, en was gelukkig, als hij slechts een blij gezicht zag. Juist toen Hinrik bij het huisje van de weduwe

was gekomen, trof hij Gijs aan, die bezig was zijn groentekarretje in de schuur te bergen en den ezel op stal te zetten. De laatste moest evenwel eenige oogenblikken wachten, want Bello wekte natuurlijk de aandacht van Gijs op, en nu moest de hond op nieuw al zijn kunstjes vertoonen; ja, zoo de ezel niet, door verscheiden malen achtereen op een vreeselijke wijze te balken, zijn ongeduld te kennen gegeven had, dan zou Gijs het arme, moede dier geheel vergeten hebben. Ook de weduwe kwam te hooren, dat Hinrik de eigenaar van zulk een schoon hondje geworden was, en nu had Gijs geen rust, of zijn kranke zusje moest Bello zien en bewonderen.

Ruim een half uur bleef Hinrik bij de weduwe, maar het gelukte hem niet zijn doel te bereiken. Hij zou zoo gaarne gezien hebben, dat Gijs met hem mee gegaan ware naar de boerderij om dien dag bij hem te blijven. Maar de weduwe kon haar zoon niet missen. Zij moest 's middags naar de stad, en onderwijl moest Gijs op zijn zusje passen en den tuin verzorgen. Dit speet Hinrik geweldig, te meer, omdat de weduwe hem gezegd had, dat Gijs ook nog in de eerste acht dagen niet kon komen, wijl het nu de drukste tijd was. En Hinrik had nu juist zulk een goede gelegenheid, want over een dag of acht oftien zou hij elken dag naar de stad gaan om lessen te ontvangen in allerlei wetenschappen en talen, waarop zijn moeder zeer gesteld was. Er was echter hierin niets te veranderen, en in de hoop, dat hij toch binnen kort nog zijn zin zou krijgen, nam hij afscheid van de weduwe Wester en haar kinderen, en liep met Bello, om het hardst, naar huis, ten einde ook daar het fraaie dier te laten zien, waarvan hij de rechtmatige bezitter geworden was.

HOOFDSTUK IV.

Waaruit wij vernemen, dat de kleermaker een ongelukkige profetie deed.

En toch kreeg Hinrik zijn zin. Als eenig zoontje had zijn moeder hem onbeschrijflijk lief, dat eigenlijk al te lief is, en buiten de door God bepaalde grenzen kan gaan. Zonder hem iets te zeggen, bereidde zij hem een vreugde, die zij hem des te liever gunde, daar zij toch wel gevoelde, dat zij haar zoon niet heel lang meer bij zich zou hebben. Zijn woelig en driftig gestel was minder geschikt voor het stille landleven, en daarom, hoewel zij er slechts met schrik aan kon denken, besloot zij zijn voornemen niet tegen te staan, maar haar zoon over te geven aan Hem, die hem ook op zee, te midden der hooge golven, kon beschermen.

Een dag of vier, nadat Hinrik het hondje in eigendom verkregen en de bezoeken afgelegd had, in het vorige hoofdstuk beschreven, was het de geboortedag van den knaap, en om hem te verrassen was vrouw Maartens zelf naar de weduwe Wester gegaan, ten einde van haar de toestemming te verkrijgen, dat Gijs 's namiddags bij Hinrik mocht komen. Dit gebeurde ook, en ongeveer tegen twee uur op den bestemden dag ging Hinrik met Bello den weg op, Gijs te ontmoet, die zich niet lang liet wachten. De beide knapen hadden zich een recht gelukkigen dag voorgesteld, een dag, dien zij spelende en zich vermakende

wilden doorbrengen, en waarop geen enkel wolkje hun hemel mocht benevelen. En toch, Teunis van der Wal had voorspeld, dat er op dien dag een ongeluk zou gebeuren. En deze voorspelling steunde op den volgende grond.

Dienzelfden morgen was Teunis van der Wal als naar gewoonte klokslag half acht op de tafel van boer Maartens gaan zitten, om dien dag de laatste hand te leggen aan de duffelsche jas, die nog zwaarder en warmer geworden was van al de dikke knopen en de roodlaken voering. Boer Maartens en zijn gezin hadden dezen morgen tamelijk veel tijd aan de ontbijttafel doorgebracht; er werd naar aanleiding van Hinriks verjaardag een extra hoofdstuk uit den Bijbel gelezen, en aan het zingen van psalmen en gezangen scheen geen einde te komen, tot groot genoegen van den kleermaker die een groot liefhebber van kerkgezang was, en het soms in de kerk den voorzanger afwon, als de hooge ut van Psalm 68 gezongen werd. Eindelijk herinnerde het knorren van de varkens en het blaten der geiten, dat er werk op de boerderij was, en nu verhief zich boer Maartens om te bidden en te danken. Boer Maartens stond met het aangezicht naar de deur gekeerd, en hoewel hij onder het gebed de oogen gesloten hield, opende hij deze toch even, toen hij een gerammel aan de deur hoorde . . . en, op 't zelfde oogenblik Jansen van den Kleiweg voor zich zag staan. 't Behoeft geen verklaring, dat boer Maartens geheel bedremmeld werd en plotseling amen zei, hoewel hij nog heel veel op het hart had, dat hij van God begeerde, Teunis van der Wal, die zeer gewoon was aan een geregeld gebed, en daarom zoowel hier als in de kerk goed wist, wanneer het „uit" was, dacht eerst, dat boer Maartens zich versproken had en bleef daarom nog eenigen tijd zijn pet voor de oogen houden, maar toen hij eenige oogenblikken gewacht had en niets meer hoorde, zag hij bezijden zijn hoofddekse . . . en ontdekte de roode

haren, die het eigendom van Jansen van den Kleiweg waren, en te gelijk ontsnapte hem de uitdrukking: „die Judas!” 't Was zeer liefdeloos van den dorpskleermaker, en de man moest Mattheus V, vs. 44 waarlijk nog eens goed overlezen, doch hij mocht nu eenmaal de Jansens niet lijden, ook al ware er een engel uit den hemel gekomen met de verklaring, dat Jansen hem gelijk was geworden.

De onverwachte verschijning van den ongenooden gast bracht een groote opschudding in het gezin te weeg. De knechts slopen de achterdeur uit, gevolgd door Hinrik en Bello, welke laatste reeds zeer aan zijn jongen meester gehecht was. De boerin kneep haar lippen samen om een woord van ontevredenheid te onderdrukken, en boer Maartens bleef van verlegenheid aan zijn plaats genageld.

„Goeden morgen, samen,” zei de binnenkomende op eenigszins schertsenden toon, en lichtte daarbij even zijn pet, „ik wou hier wel eens mijn pijp opsteken en *en passant* vragen, of ik niet voor een enkelen dag uw zeis kon leenen, daar de mijne te stomp is geworden.”

Boer Maartens waagde het niet te antwoorden en bleef roerloos staan. De eenige beweging, die men in hem bespeuren kon, was, dat hij met een lichten oogopslag zijn vrouw toewenkte. De boerin echter hield zich even stom, greep het groot mikkenbrood en bergde dat in de kast, met zulk een koelbloedigheid, of er zich buiten haar niemand in 't vertrek bevond. De kleermaker streek zijn draad over een stukje was, en zonder op- of om te zien, naaide hij nog een dikken knoop aan de nog dikkere jas.

Jansen van den Kleiweg scheen reeds verzoend te zijn met een dergelijke koele ontvangst, lachte even, greep een stoel, en zette zich daarop, terwijl hij zijn tabaksdoos voor den dag haalde en begon te stoppen.

„Hoe gaat het hier?” vroeg hij, in zichzelf

grinnikende, en niet weinig hoogmoedig, dat de menschen zoo bang voor hem waren, „hoe gaat het hier? Jandoppie! Ik zou zeggen, dat 't hier wel een kerk lijkt, waar niemand anders praat dan de dominé. Hebt ge ook een kooltje voor me, vrouw Maartens, om mijn pijp aan te steken?”

„'t Vuur is al lang uitgedoofd,” was het eenigszins vinnige antwoord. „Ge zult wel lucifers bij u hebben; Maartens houdt zich met dergelijke dingsigheden niet op.”

„Ik moet, Jandoppie! zeggen, dat gij hartelijk zijt. Maar ik zal mij wel weten te behelpen. Ik heb vuurslag bij mij en tonder. Wilt gij mij 't ander verzoek ook afslaan?”

Geen antwoord.

Jansen sloeg vuur, en 't scheen, dat dit invloed op hem uitoefende, althans hij werd driftig en zei:

„Kort en goed, Maartens, kan ik heden uw zeis voor een enkelen dag te leen krijgen?”

„Mijn man heeft ze zelf noodig,” antwoordde de boerin, bang zijnde, dat Maartens uit angstige verlegenheid het verzoek mocht inwilligen.

Zonder een woord te spreken of zelfs te groeten, stond Jansen op, en ging de deur uit. Toen hij 't raam voorbij kwam, hief hij de vuist op en dreigde daarmee.

„Die is weg!” zei vrouw Maartens.

„Als hij ons maar geen kwaad doet!” zuchtte de boer, die eindelijk weer was gaan zitten.

„Kwaad? Hij *ons* kwaad doen!” roep de boerin uit. Kom, wees niet bang. Toon u een man te zijn. En bovendien, weet gij niet, dat er een macht hooger is dan de zijne. Hij kan ons slechts zoo veel doen, als de Heere hem veroorlooft. En wat dan nog? Zonder den wil onzes hemelschen Vaders valt geen muschje van het dak en geen haar van ons hoofd. Wat zegt gij er van, baas van der Wal?”

„Ik ben van het gevoelen van den boer,” ant-

woordde de kleermaker, „en ik vrees, dat dit morgenbezoek ons van daag geen heil zal aanbrengen.”

„Gekheid!” riep vrouw Maartens, terwijl zij de ontbijtbordjes schoon maakte.

„Zeg dat niet,” zei Teunis, „zoodra ik den man zag, viel het mij als een steen op het hart, dat er van daag een ongeluk zou gebeuren.”

En Teunis bleef hierbij.

't Was ongeveer drie uur, toen Hinrik en Gijs het erf opwandelden. Bello, zoo vlug als 't vlugste smousje, liep hen op een drafje vooruit, en toen hij op den hoek van 't huis kwam, bleef hij staan en keek achter zich om, alsof hij zien wilde, waar zijn jonge baas bleef. Ziende dat Hinrik naderbij kwam, liep hij hem weer te gemoet en sprong, al blaffende van blijdschap, tegen hem op.

„De baas zweet,” zei Hinrik tegen den hond, terwijl hij op zijn hurken ging zitten om het Bello gemakkelijk te maken.

Aanstonds verzaakte Bello eigen lust, want hij wist, dat bij den appelboom links van het huis een lekker beentje lag, dat hij pas half afgekloven had. Hij sprong op Hinriks knie, en keffend en springende, trok hij hem de pet van 't hoofd. De knaap streelde het dier op zijn kop, gaf het allerlei vriendelijke namen, en gunde het thans zijn volle vrijheid, terwijl hij zelf met Gijs in huis ging, om zich eerst te goed te doen aan het rozijnenbrood, dat vrouw Maartens voor zijn verjaardag gebakken had, en daarna den dag spelende door te brengen.

Allereerst werd de kleine voorraad boeken nagesnuffeld, die Hinrik bezat. Gijs moest alles zien en alles lezen, maar pas bekeek de zoon van de weduwe een prentje, of las hij een bladzijde, of de ongeduldige Hinrik liet hem weer wat anders zien. Gijs, die de goedheid zelve was, schikte

zich geheel naar de grillen en luimen van Hinrik, die opgewonden als hij was, allerlei bezigheden voorsloeg, of liever, gelijk men zegt, van den hak op den tak sprong. Van tijd tot tijd moest ook Bello zijn kunsten vertoonen, tot ten laatste alle drie, Hinrik, Gijs en Bello, moe zijnde een weinig rust begeerden: Bello legde zich in een zonnig plekje neer; de beide jongens echter klommen in een hooiberg, om zich daar, zoo lang als zij waren, uit te strekken.

Wijl deze hooiberg tot onze geschiedenis behoort, acht ik het noodig er u een kleine beschrijving van te geven. Nu zal u trouwens een hooiberg wel niet geheel onbekend zijn. Gij weet, dat er vier lange masten of palen in den grond vastgemaakt zijn, die nagenoeg evenwijdig van elkander staan en bijna een vierkant vormen. Tusschen deze palen nu wordt het hooi opgestapeld en geperst, en boven op bevindt zich een breede rieten kap, die naar willekeur op en neer kan geschoven worden en die dient om het hooi tegen regen en sneeuw te dekken. De hooiberg van boer Maartens was tamelijk hoog, zoo hoog als het huis, doch er bevond zich tusschen den kap en het hooi nog ruimte genoeg, dat er verscheiden mannen konden staan.

Om in gemelde tusschenruimte te komen was voor Hinrik, die een echte klimmersbaas was, volstrekt geen moeite. Langs een der palen hing een dik touw, en terwijl hij dit in zijn linkerhand vasthield, klauterde hij als een aap naar boven, waarbij hij telkens een zijner voeten tusschen de gaten klemde, die zich in de palen bevonden. Nu rustte hij niet, of Gijs moest hem dit na doen. Maar de arme jongen was volstrekt zoo lenig en vlug niet als Hinrik, en het kostte hem groote inspanning om, na drie of vier vergeefsche proeven, boven te komen. Nu strekten zich de jongens, zoo lang als zij waren, uit op het hooi, en buitelden over elkander heen als marmotjes, waarbij

Gijs niet zelden veel lijden moest, daar Hinrik hem tuschenbeide zoo geducht met hooi bedekte, dat de arme jongen er schier onder stikte. Nadat dit spel geruimen tijd geduurd had, bedacht Hinrik weer wat anders en meende, dat hij langs het bovenste eind van den paal buiten op de kap kon klimmen, Gijs dacht, dat dit onmogelijk was, maar Hinrik hield het tegendeel staande, en om zijn moed en zijn bekwaamheid te toonen, klom hij verscheiden malen langs den paal opwaarts, doch zonder dat het hem gelukte langs den buitenrand boven op de kap te komen. Ten laatste gaf hij het op, maar nam zich voor het een volgenden keer weer te beproeven.

„Nu moet gij het eens probeeren,” zei hij tot Gijs.

„Dat zal ik wel laten,” was het antwoord. „Wat gij niet kunt, kan ik nog minder.”

Hoewel de zoon van vrouw Wester dit op zachtmoedigen toon zei, meende Hinrik hierin toch een verwijt te zien, en hij ergerde zich, dat hem het waagstuk niet was gelukt. Nochtans betoomde hij zijn opwellende drift, en zei :

„Maar gij kunt toch wel doen, wat ik gedaan heb. Gij kunt immers langs den paal klimmen tot aan den buitenrand van de kap.”

„Misschien kan ik dat wel,” antwoordde Gijs, „maar ik doe het niet. Als ik er eens afviel, en armen en beenen brak, wat dan?”

„O, jongens als wij vallen niet gemakkelijk, en als het gebeurt, dan komen zij even als katten op hun voeten terecht. Kom, probeer het eens; ik zal u een duwtje geven. Ga maar op mijn schouder staan; dan zijt gij halverwege de kap.”

Bij deze woorden bukte hij zich met den rug tegen een der palen, om zijn speelmakker gelegenheid te geven op hem te steunen en op deze wijze gemakkelijk naar boven te klimmen, doch Gijs was geen waaghals, en durfde, zelfs zoover niet aan den rand komen, uit vrees dat hij van het

gladde hooi zou afglijden en buiten den hooiberg vallen.

„Kom,” zei Hinrik, „klim op.”

„Ik doe het niet,” sprak Gijs. „Als ik eens viel!”

„Lafaard!” riep Hinrik, terwijl hij opstond.

„Dat ben ik niet,” zei Gijs, „maar mijn moeder heeft mij gezegd, dat men zijn leven niet roekeloos mag wagen.”

„Daar is niets te wagen,” sprak Hinrik gramstorig, „en als gij het niet doet, dan zal ik u al mijn leven een laffen jongen noemen.”

„Dat kunt gij doen,” zei Gijs, „maar daarom ben ik het nog niet.”

„Nu zijt gij het echter.”

Gijs zweeg stil. Hij kende Hinrik en wist, dat zijn vriend om een klenigheid zeer driftig kon worden. Zachtjes trad hij naar hem toe, en de hand op zijn schouder leggende, fluisterde hij hem in :

„Zou het niet beter zijn, als wij weer naar beneden gingen? Wil ik een der knechts roepen? Misschien zetten zij wel een ladder tegen den hooiberg aan, langs welken wij gemakkelijk kunnen afdalen.”

„Wat!” riep Hinrik spotachtig lachend uit, „meent gij, dat ik langs een ladder naar beneden ga? Neen, hetzelfde touw, dat ons naar boven geholpen heeft, moet ons ook weer omlaag helpen.”

Gijs werd zoo bleek als een doek en week een paar schreden achterwaarts.

Hinrik lachte hem uit.

„Wat meent gij,” zei hij, „dat men een ladder zal brengen om ons hier af te helpen? Moeder weet niet eens, dat wij op den hooiberg zijn, en vader is op het veld. Neen, Gijs, gij moet langs het touw naar beneden.”

„Maar ik doe dat niet — ik kan het ook niet”, sprak Gijs met bevende lippen.

„Er blijft u echter niets anders over.”

„Welzeker,” zei Gijs.

„Wat?”

„Ik zal halt roepen: misschien zal mij dan een knecht hooren en een ladder brengen.”

„Als ge dat doet, . . .”

„Nu, wat dan?” vroeg Gijs, die angstig werd, daar hij het driftige gelaat van Hinrik zag.

„Dan stop ik uw mond vol met hooi.”

Op hetzelfde oogenblik greep Hinrik een handvol hooi, en meenende, dat Gijs toch roepen zou, ging hij op hem toe. In zijn angst schreeuwde de knaap zoo luid, als hij kon, en wilde zich daarbij aan een der palen vasthouden, om den driftigen Hinrik te ontwijken. Ongelukkig bedacht Gijs niet, dat hij, door achteruit te loopen, aan den rand van den hooiberg kwam, en ook Hinrik bedacht dit niet in zijn drift. Nog één schrede — nog één en . . . Gijs gleed van het gladde hooi. Gelukkig kwam hij tegen een paal aan, doch, hoewel dit zijn val eenigszins brak, verhinderde het echter niet, dat hij toch buiten den hooiberg geraakte. Intusschen had hij toch nog het lange touw gegrepen, maar Hinrik zag dit niet. Verschrikt en ontsteld bleef de knaap boven op den hooiberg staan, en met zijn linkerhand den paal omvattende, boog hij zich naar beneden om te zien, wat er van Gijs geworden was. Hij hoorde echter niets dan een schreeuw — een gil — en een val als van een op de aarde geworpen lichaam. Daarna was alles stil. Hinriks hart bezweek van angst. Hij wist niet, wat hij doen zou, maar verweet zich zijn ooplopendheid, waardoor hij zijn vriend zooveel leed berokkend had. En wie kon nu zeggen, wat er de gevolgen van zijn zouden?

Terwijl hij in hevigen angst zich nog aan den paal vasthield, zag hij een der knechts, gevolgd door den kreupelen Teunis, in allerijl zich naar de plaats des onheils toesnellen; hij zag, hoe men den armen Gijs van alle zijden betastte en omkeerde, en gij kunt u voorstellen, welk een schrik zich van zijn hart meester

maakte, toen hij den knecht hoorde uitroepen : „De arme jongen is dood, hij zal den nek gebroken hebben. Ach, welk een ongeluk ! Wat zullen zijn goede moeder en Hinrik bedroefd zijn, als zij dit weten ! Maar waar is Hinrik toch ?”

„Neen,” zei daarop de kleermaker, die bij den bewusteloos liggenden knaap neergekniel lag en hem goed onderzocht had, „neen, hij is niet dood. Voel maar eens, zijn hart slaat nog. Hij zal in zwijm liggen, zeker ten gevolge van den val. Maar hier kan hij niet liggen blijven. En ik kan u niet helpen. Wat is het jammer, dat de boer en de boerin juist beiden van huis zijn ! En waar zit toch Hinrik ? Wacht, ik zal hem eens roepen ! Misschien is hij boven op den hooiberg in slaap gevallen !”

En zoo luid, hij kon, riep hij :

„Hinrik ! Hinrik !”

Doch Hinrik hield zich stil. De gevolgen zijner zondige drift werden hoe langer hoe slimmer.

„Neen, daar is hij niet. Doch wij kunnen hem nu niet zoeken. Ons eerste werk moet thans zijn Gijs in huis te brengen. Arme jongen,” vervolgde Teunis den nog steeds bewusteloos liggenden knaap bij den arm grijpende, wat is hij er erg aan toe. Al zeg ik 't zelf, 't zou me niet verwonderen, dat hij er zich den dood van op den hals haalde. Zie eens, hij heeft in zijn val gewis het touw gegrepen, en 't is hem door de hand gesneden.”

Bij nader onderzoek bleek dan ook, dat, vooral aan de rechterhand, het touw hem bijna letterlijk door de hand was gegaan, zoodat het bloederige vleesch aan beide zijden uitgeperst te voorschijn trad.

„'t Is vreeslijk !” zei de knecht, die het hoofd afwendde, daar hij, gelijk hij zich uitdrukte, „slecht bloed kon zien.”

„Ja, dat is het ook,” sprak Teunis, „en mij dunkt ik had wel gelijk, toen ik van morgen bij de komst van den rooden Jansen zei, dat er van daag nog

een ongeluk gebeuren zou. Och, och! wat zal zijn arme moeder ontstellen. Maar kom, zie eens, of gij den jongen niet naar huis kunt dragen. Dan zal ik hem wat azijn onder den neus houden en zien, of hij bij kan komen. Loop gij dan op een drafje naar het dorp; misschien vindt gij den dokter thuis."

De knecht nam zoo zacht mogelijk den zwaar verwonden Gijs op, en gevolgd door Teunis, bracht hij hem naar huis. Nauwlijks zag Hinrik, dat beiden binnenvaren waren, of hij greep oogenblikkelijk het touw, zette de teenen van zijn rechtervoet in een der breede gaten van den paal, liet zich vervolgens neer, totdat hij met den linkervoet weer een gat vond, waarin hij den top van den voet kon plaatsen, trok toen den rechtervoet terug, en zich steeds aan het touw vasthoudende, maar zoo dat hij daarbij telkens een schrede zakte, zette hij den linkervoet in de aanwezige opening, en bereikte van stap tot stap den grond. Hier gekomen begaf hij zich onmiddellijk in het nabij zijnde boschje, en liep zonder te weten, wat hij eigenlijk deed, steeds voort, tot hij ver genoeg was om hem te zoeken.

Intusschen had de knecht Gijs op een stoel gezet, en terwijl de kleermaker den jongen zoo goed en zoo kwaad dit ging, vasthield, daar deze telkens dreigde om te vallen, zocht de knecht azijn, vond dien en wiesch nu den patient rijkelijk daarmee aangezicht, slapen en voorhoofd, met dit gevolg, dat Gijs bijkwam en weldra een diepen zucht loosde, maar tegelijk ook een smartelijken kreet deed hooren.

"Waar hebt gij pijn?" vroeg Teunis, toen de knaap geheel tot zichzelf was gekomen, op meelijden den toon.

De arme jongen kon geen woord spreken, maar hief kermend de beide bloedende handen in de hoogte.

"En waar doet het u nog meer zeer?"

Gijs wees op het linkerbeen.

De knecht tilde hem nu van den stoel af, om hem te laten loopen, ten einde op deze wijze beter te kunnen zien, waar de wond zat; maar met een verschrikkelijken gil zonk de arme Gijs ineen, en nu eerst bemerkten beiden, dat het linkerbeen gebroken was en de voet er als een stomp bij hing.

„Verschrikkelijk! Verschrikkelijk!” jammerde de kleermaker. „Ach, zijn arme moeder wordt zwaar beproefd. Pas weduwe, had zij al haar hoop op dezen zoon gezet, en nu zal deze wellicht, evenals ik,” liet hij er met een zucht op volgen, „al zijn leven kreupel blijven, ik kan mij echter niet begrijpen, waar Hinrik is. Weet ge wat, leg den armen Gijs maar boven op dat bed; dan zal ik er zoo lang bij blijven, en gij kunt dan middelerwijl op een drafje naar 't dorp loopen om hulp.”

Juist stond de knecht gereed den wijzen raad van Teunis op te volgen, toen vrouw Maartens de kamer binnentrad. Ik zal wel niet behoeven te beschrijven, hoezeer zij ontroerde, en vooral hoe zij hevig ontstelde, toen zij van den gebroken voet hoorde en de opengereten handen zag. Op 't zelfde oogenblik echter vroeg zij:

„Waar is Hinrik?”

Toen zij deze vraag gedaan had, speet het haar, want te gelijk kwam de gedachte bij haar op, dat haar zoon niet vreemd aan dit ongeval was, een gedachte, die zij — hoe, wist zijzelve niet — slechts met groote moeite kon onderdrukken.

Geen van beiden, tot wie zij de vraag had gericht, wist er op te antwoorden, en daar zij vreesde van Gijs de waarheid te vernemen, vorschte zij niet langer, maar zocht oogenblikkelijk naar linnengoed, waarmee zij de ontvleesde handen van den armen lijder verbond, terwijl de knecht ijlings naar het dorp liep.

Een uur later verliet een droeve tocht het huis van boer Maartens. Op een soort burrie, voor-

zien van een matras gevuld met stroo, lag Gijs, die op deze wijze door twee knechts, huiswaarts gedragen werd. Naast de burrie liep de weduwe Wester, die onophoudelijk jammerde en telkens de dragers verzocht stil te staan, omdat de schokken van het dragen den knaap veel pijn veroorzaakten en hem op nieuw bewusteloos deden worden. Achter de burrie stapte Maartens de boer, die bijzonder neerslachtig was, en hoewel diep gevoelig voor het leed der weduwe, toch niet bij machte was haar een enkel woord van troost of opbeuring toe te spreken. Gansch het tegendeel van hem was Teunis, die, lam als hij was aan de voeten, daarentegen zeer levendig was aan dat deel van het lichaam, waarvan Jacobus III, vs. 8 en vervolgens spreekt. Dit feit was te belangrijk in zijn levensgeschiedenis, om nu rustig op zijn tafel te kunnen blijven zitten, en blij zijnde, dat hij met de dikke duffelsche jas klaar was, was hij den boer gevolgd, en babbelde nu in eens voort over de onbestendigheid van het ondermaansche, — hoe een ongeluk in een klein hoekje zit, — wat een mensch al kan overkomen, — over de mogelijkheid, dat Gijs al zijn leven kreupel zou blijven, — wat dan de arme moeder zou beginnen, — wie haar tuin bearbeiten en de groenten stadswaarts brengen zou, — en eindelijk, of de dokter niet een professor uit Amsterdam noodig had

En Hinrik?

Ja, waar was hij? Waart gij daar even langs het beukenboschje gegaan, dat bezijden den wegzich uitstrekke, dien de tocht daar straks had gevolgd, dan zoudt gij gezien hebben, hoe Hinrik, achter een boom staande, met een treurigen blik Gijs zoolang naogde, tot hij het gejammer der weduwe niet meer hoorde. Een poos stond hij daarna in beraad, wat hij nu doen moest, en zeer hevig werd de strijd binnen in hem. Zou hij, als een andere Kaïn, het ouderlijke huis

ontvluchten? Maar waarheen? Zou op een andere plaats zijn geweten tot rust komen? Zou hij de weduwe nalooopen, haar te voet vallen, alles belijden en om vergeving vragen? Of zou hij naar zijn moeder gaan en haar de volle waarheid zeggen? Hij wist niet wat hij doen moest, en in zijn verslagenheid legde hij den arm tegen een boom, en met het hoofd daarop leunende, scheen hij in nadenken verzonken te zijn. Misschien zocht hij wijsheid en raad bij Hem, die de Opperste Wijsheid is. 't Scheen ook, dat dit hem eenigszins tot een goed besluit deed komen, althans van boom tot boom gaande, hoe langer hoe sneller, kwam hij eindelijk in de nabijheid van zijn woning, voor welker ingang hij zijn moeder zag staan.

Merkwaardig! Er was in den ganschen omtrek wellicht geen knaap te vinden, die met meer liefde aan zijn moeder hing dan Hinrik, en wederkeerig geen moeder, die haar zoon meer beminde dan vrouw Maartens. Hoe vroolijk, als hij eens een tijd lang van huis afwezig was geweest, trad hij haar tegemoet, en verheugde zich als zij de eerste was, die hij aantrof. En thans, nu hij haar zag, bleef hij plotseling stil staan, en had berouw, dat hij naar huis weergekeerd was. Van waar dat verschijnsel? O, Hinrik, de zonde is een onmenselijke tiran en tovenaer, die zich meester maakt van onze zinnen en gevoelens, en het lam in een wolf verkeert.

Doch hij had nu eenmaal het besluit genomen om huiswaarts te gaan, en kon thans ook gemaklijker de schaamte overwinnen, die hem van dat voornemen wilde terughouden. In plaats echter van op zijn moeder af te gaan, boog hij zich tusschen de kreupel-eiken door, die langs den weg stonden, en stapte naar het achterhuis, waar hij de meid aantrof.

„Hanna,” zei hij zachtjes, terwijl zijn lippen beefden.

De meid schrikte, daar zij, bezig zijnde met de koperen melkemmern te schuren, den knaap niet had

opgemerkt. Zij bedaardē echter terstond, en verwonderde zich, dat Hinrik er zoo bleek uitzag.

„Hanna,” vervolgde de knaap, die de rechte woorden niet vinden kon, „is — hij — dood?”

„Neen, God dank niet, maar hij is er erg aan toe. Hebt gij hem niet gezien?”

„Van verre,” was het antwoord.

„En weet gij niet, hoe het gekomen is? Ach, Hinrik, de arme jongen is er vreeslijk naar aan toe. Een been is gebroken, hij is inwendig zwaar gekneusd, en uit beide handen komt het bloederige vleesch te voorschijn. Die arme jongen!”

„Heeft moeder naar mij gevraagd?” vroeg Hinrik op een toon, die Hanna trof en bij haar allerlei vermoedens opwekte.

„Uw moeder is zeer ongerust over u, en heeft reeds dikwijls naar u gevraagd. Maar waarom zijt gij niet dadelijk naar haar toe gegaan? Dat doet gij immers altijd. Schort er iets aan, Hinrik? Of weet gij van het ongeval meer dan”

Zij zweeg plotseling, daar zij een antwoord ontving door de tranen, die langs zijn wangen biggelden.

„Och Hinrik,” zei ze daarna, terwijl zij, ontroerd als ze werd, den blik strak op het koperen vaatwerk vestigde, „weet gij er toch van? Zijt gij er misschien zelf de schuld van?”

Zij durfde niet verder gaan. Maar het behoefde ook niet, want Hinrik, het aangezicht met beide handen bedekkende, stotterde, nauwlijks hoorbaar:

„Ach, Hanna, als hij maar niet dood is, zoodat ik een moord op mijn geweten zou hebben.”

„Neen, gelukkig niet. Doch hij is er toch naar aan toe. Maar daar hoor ik den voetstap uwer moeder. Ga naar haar toe, en zeg haar alles.”

„Ja — alles!” herhaalde Hinrik.

En nauwlijks had hij deze woorden gezegd, of hij liep op vrouw Maartens toe, viel haar om den hals en — weende bitterlijk.

HOOFDSTUK VI.

De vrede in een stil huisgezin wordt op een onaangename wijze verstoord.

't Zag er treurig uit in het woonvertrek van de weduwe Wester, al scheen de zomerzon nog zoo vriendelijk en al wierp zij haar stralen tot in den versten hoek van de kamer. De wingerd, die dezen zomer den bovenrand van het boven vensterkozijn had bereikt, liet een paar trossen tusschen de donkergroene bladeren en lichtere ranken aanschouwen, die gekleurd door en rijpend in den zonnegloed, een mensch zouden doen watertanden. Onder het kozijn klom een soepele eglantierroos opwaarts, en wilde met haar donkerroode bloemen en lichtkleurige bladeren een wedstrijd met den wingerd houden; althans dikwijls genoeg hadden vrouw Wester en haar kinderen, voor het venster staande, in scherts getwist, daar de een den wijnstok boven de roos verkoos en de andere aan de laatste de voorkeur gaf.

Maar thans!

Geen oog voor wingerd noch eglantier.

Wel wierp de weduwe dikwijls een blik door het venster, maar zij zag blad noch vrucht. Slechts hier en daar tusschen de kleine openingen van 't gebladert vond het oog een plekje, dat de stereoscoop des geloofs kon genoemd worden, want het liet boven zon en sterren den glans zien van Hem, die gezegd heeft: „Roep Mij aan in den dag der benauwdheid, en Ik

zal er u uithelpen."

De weduwe stond voor een kleine tafel, waarop nog de schamele overblijfsels van het middagmaal zich bevonden. Eigenlijk gezegd had zij bijna niets genuttigd; de aardappels wilden er niet door, en het kleine stukje spek, dat in een rood aarden pan-netje lag, was reeds voor de tweede maal opgewarmd, zonder dat het gebruikt werd. Mietje alleen had een weinig genuttigd en zat met den houten lepel in haar hand in haar stoeltje te slapen, alsof zij van den arbeid wilde rusten. Tegenover het venster was een bedstede, waarvan de gordijnen toegeschoven waren; doch zoo dicht konden zij niet zijn om te beletten, dat een zacht gekerm binnen in de kamer bij tusschenpoozen gehoord werd. Telkens als dit geluid haar oor trof, sneed het haar als door de ziel, en de zuchten, die ze daarbij slaakte, waren als zoovele echo's, die de jammerklachten van haar kind beantwoordden. Geen wonder derhalve, dat zij dikwijls voor het venster ging staan en de enkele hemelsche lichtstralen opving, die tusschen de bladeren heen naar binnen drongen.

En die lichtstralen had zij noodig, want het zag er in haar omgeving duister uit. Zij — een weduwe, die niets bezat dan de pacht van een stukje lands, van welks opbrengst zij leven moest; een ziekelijk dochtertje en thans een zoon, die wellicht voor zijn geheele leven kreupel zou zijn, als hij er nog van opkwam. De arme jongen moest zwaar lijden, en twee zaken droegen er veel toe bij, om dat lijden nog te verergeren: armoede en lichtgeloovigheid. Er woonde op het dorp een dokter, op wiens bekwaamheid niets af te dingen was, maar algemeen ging het gerucht, dat hij zich goed liet betalen, hoewel het altijd bij een gerucht bleef en er geen enkel feit was, dat dit staafe. Vrouw Wester sloeg er evenwel geloof aan, temeer omdat haar kas geen bijzondere uitgaven gedoogde. Zij riep dus de hulp van den dokter

niet in voor haar zoon, maar luisterde des te ge-reeder naar een raad, dien een harer burens haar gaf, om gebruik te maken van de zalf, smeersels en watertjes, die „Pietoom van de hei” wist te bereiden. Deze Pietoom van de hei was weleer hoefsmid geweest en ging bij de boeren voor een zeer wijs man door, omdat hij goed wist te praten, en een paar oude kruidkundige boeken bezat. In zijn praktijk als hoefsmid had hij dezen en genen boer menig gelukkig recept voor een zieke koe of een „verkouwen” paard gegeven, waardoor hij niet alleen in de achting der landlieden steeg en den eertitel van paardendokter kreeg, maar ook door zijn smeersels zijn eigen beurs goed vulde. Wijd en zijd was hij om zijn kundigheden vermaard, en zooveel vertrouwen bezat hij, dat hij menigmaal bij een boer geroepen werd, om te gelijkertijd een paard ader te laten en „het zeere been” van de boerin te verbinden. Bovendien waren zijn „medikamenten” zooals de boeren de geneesmiddelen noemden, goedkoop, want soms kostte een pleister van een halve el lang slechts eenige stuivers. En dit was in de oogen der dorpsbewoners zijn grootste verdienste, hoewel Pietoom hun niet zei, dat de heele pleister maar uit wat kaarsvet, rosandelhout en Venetiaansche terpentijn bestond, dingen, die bitter weinig kostten, maar welker heilzame kracht hij steeds roemde. Een dergelijke pleister was voor alle kwalen, wonden en ziekten geschikt, voor rheumatiek, eksteroogen, fijt, verstuikingen, kiespijn, builen, schele hoofdpijn, brandwonden en dergelijke. Wat echter het meest de genezing bevorderde was de heelkracht der natuur, 't geloof aan de wondergave van Pietoom, minus de pleister.

In de ongelukkige handen van dezen handigen paardendokter was nu de weduwe Wester gevallen. Hij had Gijs onderzocht en verklaard, dat hij zwaar gekwetst en gebroken was, maar — hoewel het lang

zou duren — kon hij toch de verzekering geven, dat alles wel terecht komen zou. Het been intusschen bleek bij onderzoek niet gebroken te zijn, maar slechts verstuikt, en dit zou met een „groene pleister van Indische Brahminenzalf” wel spoedig genezen. Ook voor de inwendige kneuzingen wist hij een uitmuntend smeersel, maar het slimste was het met de handen, die verschrikkelijk door het touw opengereten waren. Deze moesten onzwoachteld, besmeerd en elken dag verbonden worden, wat den armen jongen veel pijn veroorzaakte. Ook kreeg hij van tijd tot tijd zulke steken in de gekneusde en ontwrichte deelen van zijn lichaam, dat hij soms luidkeels jammerde, waarbij nog een hevige wondkoorts kwam, die den lijder geducht verzwakte.

Verscheiden dagen had Gijs reeds in dezen treurigen toestand doorgebracht en van beterschap was er nog geen spoor te ontdekken. Bewegingloos wegens den verbonden voet en de vele zwachtels om buik, borst en handen, lag hij op zijn leger, terwijl kreten, door de pijn ontperst, hem onophoudelijk ontsnapten. Dit was een ware beproevingstijd voor de arme weduwe, daar zij bijkans geen penning verdiende, en de groentenkar ongebruikt stond tot niet geringe blijdschap van den ezel, die al dien tijd in de wei ledig liep. Wel was zij niet gansch verlaten en kwam er van tijd tot tijd iemand uit de buurt of van het dorp, om naar den toestand van haar zoon te vernemen; maar wat baatte haar dit? Wat hielp het haar, dat de dominé een paar malen in de week een woord van troost kwam brengen, en bij zijn heengaan een traktaatje achterliet? Wat baatte het haar, dat vrouw Maartens haar om den anderen dag een paar kannen zoete melk of karnemelk, wat meel en eieren zond? Deze bezoeken en geschenken waren haar welkom, maar zij maakten Gijs niet beter, noch konden haar met blijmoedigheid aan de toekomst doen denken. Integendeel de laatste was voor

haar zoo duister, als toen zij aan het sterfbed van haar man stond.

„Wat zal er van mij en mijn kinderen worden?” zuchtte zij, terwijl zij voor het venster stond. „Hoe lang moet mijn arm kind lijden, en als hij eens niet weer beter werd!”

Deze gedachte deed haar ontzettend aan en zij moest met beide handen het aangezicht bedekken, om het schrikbeeld, dat zich in 't verschiep voor haar opdeed, niet te zien.

„Maar neen,” vervolgde zij, „hij *zal*, hij *moet* beter worden. Gods Woord kan niet falen. Hij heeft gezegd: Bidt, en u zal gegeven worden; klopt en u zal opengedaan worden,” en waar zulke trouwe en eeuwig ware woorden spreken, daar moet alle twijfel zwijgen. Maar,” — en toch kon zij een nieuw bezwaar niet onderdrukken, „als hij slechts niet kreupel blijft. En wat moet er dan van mij worden? Dan zal ik misschien dit huis moeten verlaten en met een paar ziekelijke kinderen moeten rondzwerfen. Ach, ik had zoo goed mijn brood — en thans?”

Zij hief het hoofd onwillekeurig op, en zag naar den bovenkant der vensters. Een kleine vogel, die wellicht eerst laat zijn nest had kunnen bouwen, en eerst onlangs jongen gekregen had, vloog op een der takken van den wingerd en werd gevolgd door twee nakomertjes, die telkens als zij hem zagen, hem het geopend bekje voorhielden. 't Scheen, alsof de moeder-vogel eerst geen plan had de vraag der jongen te beantwoorden, maar toen deze steeds dringender werd, sprong zij op hen toe en stopte hun eenig voedsel in het snaveltje. Dit gezicht bracht vrouw Wester de woorden te binnen: „Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaien, noch verzamelen in de schuren; en uw hemelsche Vader voedt nochtans dezelve: gaat gij deze niet zeer veel te boven? Daarom zijt niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten? of wat zullen wij drinken? of

waarmee zullen wij ons kleeden?" En deze gedachten beurden haar zoodanig op, dat zij zich naar de plaats begaf, waar de jeugdige lijder lag, en ziende, dat hij ingeslapen was boog zij zich voor zijn bed en bad lang — zeer lang, tot de kleine Mietje uit haar middagslaap ontwaakte en moeders hulp inriep.

Tegen den namiddag van den volgenden dag wandelde Hinrik den weg op naar het dorp. Bello liep hem vooruit, en als het dier ergens aan een kruispad tusschen de velden kwam, sprong het vroolijk zijn jongen meester te gemoet, als wilde hij hem vragen, welken weg hij ging. Maar zoo vroolijk was Hinrik niet. Integendeel zijn blik verried iets zeer neerslachtigs, en zijn oogen waarmee, gelijk kapitein Tromp zei, hij tooveren kon, stonden droefgeestig. Nochtans kon hij niet verhinderen, dat Bello meermalen tegen zijn knieën opsprong, zoodat hij ten laatste gedrongen werd het dier op den kop te streelen, waarbij hij echter het droeve woord niet kon weerhouden; „Bello, ge zult een anderen baas hebben.”

Hij wandelde voort. Van verre zag hij het vriendelijke dorpje, de kerk, de groen geschilderde pastorie, en nog verder tusscheu de beuken en beukenboschjes een eenzaam huisje. Dat kende hij maar al te goed. Hoe menig gelukkig uurtje had hij daar doorgebracht en door zijn kinderlijk gesnap vreugde en vroolijkheid doen geboren worden. En thans lag daar de zoon der weduwe op een leger der smarte, een leger dat hij hem door eigenwillige drift had gespreid. O, hoezeer had hij berouw, en hoe gaarne wenschte hij datgene wat geschied was, ongedaan te maken. Maar hoewel dit onmogelijk was, wilde hij toch alles doen om het lijden van het slachtoffer zijner drift te lenigen. Hem was, ter oore gekomen, dat de weduwe Wester eensdeels uit armoede, en anderdeels door het opvolgen van een dwazen raad haar zoon niet de ver-

eischte geneeskundige hulp verschafte, en dat de kwakzalverij van Pietoom de wonden van Gijs nog slimmer maakte, zoodat als er niet spoedig een geschikte arts kwam, de lijder waarschijnlijk levenslang ongelukkig zou zijn. Hoe echter hierin te voorzien? De boerin, ofschoon een flinke huisvrouw en in alle deelen knap voor haar bedrijf, dacht zoo ver niet door, en Maartens zelf was te veel afgetrokken om zelfs te vermoeden, dat vrouw Wester zijn hulp noodig had. Eigenlijk gezegd hielden zij de weduwe niet voor zoo arm, als zij inderdaad was. Maar al was dit ook het geval, zoo zou het waarlijk Christelijk geweest zijn als Maartens en zijn vrouw de kosten van dokter en apotheker voor zich genomen hadden, omdat hun zoon de oorzaak van het ongeval geweest was. Als ik echter zeg, dat ook Maartens dit had behooren te doen, dan bega ik een kleine fout. De boer wist er geen tittel of jota van, dat Hinrik door zijn oplopendheid dit onheil berokkend had. Slechts weinige personen waren er ten deele mee bekend. De dienstmaagd vermoedde het slechts, evenzoo Jansen van den Kleiweg, die van verre toeschouwer geweest was en gezien had, hoe eerst Hinrik zich over den paal boog en daarna de vlucht nam, — iets waarvan hij later partij hoopte te trekken. Ook wist Gijs natuurlijk wel, wat aanleiding gegeven had, dat hij van den hooiberg gegleden was, doch tot nu toe was geen woord daarvan zijn lippen ontglipt, zoodat zijn moeder ook niet anders kon denken, of Gijs had het ongeval aan zijn eigen onvoorzichtigheid te danken. Maar wie het zeer goed wist en het niemand waagde te zeggen, was vrouw Maartens. Hinrik had haar alles — alles gezegd. In het eerst kon zij het niet gelooven, daar zij het denkbeeld niet verdragen kon, haar zoon belast te zien met een moord, — want dat Gijs zeer bedenkelijk was, had zij met eigen oogen op dien treurigen middag aanschouwd, — doch de tranen, die bestendig van

Hinriks wangen vloeiden en zijn eigen bekentenis, moesten alle bedenkingen wegnemen. 't Was een pijnlijk uur voor moeder en zoon. Angst, zorg, bekommring, berouw, smart en moederlijke bestraffing wisselden elkander af, doch ten laatste overwon de liefde, en straks voerde de moeder haar zoon naar het meest afgelegen vertrek, welks deur zij sloot, om eenige oogenblikken met hem en God alleen te zijn.

Maar al was Hinrik's gemoed door deze uitstorting in het hart zijner moeder ook gedeeltelijk ontlast, zoo drukte hem nochtans de kommer der weduwe, en hij zoon op middelen om ook dezen op te heffen. Doch, hoe hiertoe te geraken? Zijn moeder kon hem geen geld geven om daarmee den nood van vrouw Wester te verlichten, zonder toestemming van den boer, en dezen kon zij er niets van mededeelen, omdat de zwaartillende man buitendien toch genoeg te torsen had.

„Moeder,” zei Hinrik op den dag, waarop wij hem op weg naar het dorp aantreffen, „moeder, ik weet een middel om vrouw Wester in haar treurigen toestand te gemoet te komen en haar betere geneeskundige hulp te verschaffen.”

„Zoo, en welk middel dan?”

„Bello!” zei Hinrik.

Toen de hond zijn naam hoorde noemen, sprong hij op, zette zijn voorpooten tegen Hinriks knie en keek zijn baas aan.

„Wat bedoelt gij met Bello?” vroeg de boerin.

„Als ik hem eens verkocht?”

„Verkocht? Maar wie zou dien hond koopen, en buitendien al was er ook een liefhebber, wie zou er zooveel geld voor geven, dat het voor vrouw Wester der moeite waard zou zijn?”

„Kapitein Tromp,” antwoordde Hinrik.

„Die zal u zien aankomen met den hond”, sprak de boerin een weinig spotachtig.

„Toch, moeder. Hij heeft gezegd, dat de hond minstens vijftientig gulden waard was, en dat als ik den hond daarvoor kwijt wilde zijn, ik hem dien maar moest brengen.”

„Dat heeft de kapitein al lang weer vergeten.”

„Dat is mogelijk, moeder, maar de kapitein is een man van zijn woord, en als ik er hem slechts aan herinner, zal hij zijn woord gewis niet breken.”

„'t Is mogelijk, gij zoudt het kunnen beproeven.”

„Heeft moeder er dan niets tegen als ik den kapitein den hond verkoop en het geld vrouw Wester geef?”

De boerin dacht een oogenblik na; zij wikte en woog de waarschijnlijke gevolgen, maar daar zij geen groote bezwaren daartegen had, stemde zij zijn verzoek toe.

En dat was de aanleiding, waartoe zich Hinrik dien namiddag op weg had begeven, Maar hoewel hij dit offer vrijwillig bracht en gaarne zijn geliefd hondje afstond, zoo kostte het hem toch telkens eenige moeite, als hem Bello vroolijk en springend toeblafte, en zoo hij niet de overtuiging had gehad, dat het tot welzijn van Gijs en diens moeder geweest was, hij zou waarlijk dezen bedevaartgang niet gemaakt hebben.

Weldra had Hinrik het dorp bereikt. Met voorzicht ontweek hij het huis waar Teunis woonde, ten einde door dezen niet in verzoeking geleid te worden, om het hondje niet af te staan. Stilletjes zette hij zijn weg voort, tot hij op de hofstede kwam, waar kapitein Tromp woonde. De oude invalide zat op zijn gewone plaats onder den kastanjeboom; hij leunde met beide handen op den breeden knop van zijn stok en legde daarop zijn kin te rusten, even als iemand doet, die in diep nadenken verzonken is. Waar dacht de kapitein aan? Ja, wonderlijk kunnen de denkbeelden somtijds een mensch beheerschen, en het gebeurt niet zelden, dat iemand midden in

zijn arbeid, tegen wil en dank genoopt wordt met zijn gedachten naar een andere plaats der aarde te verhuizen, en geroepen wordt op nieuw aanschouwer te zijn van iets, dat reeds vele jaren achter hem ligt. Zoo herinner ik mij, terwijl ik dit schrijf, een man, die op zijn zestiende jaar zich als jong matroos in zeedienst begaf. Kort voor zijn vertrek dwaalde hij nog door de straten der stad, en trad een kerkgebouw binnen, waar de prediker zijn hoorders de noodzakelijkheid betoogde zich te bekeeren en te gelooven in den Heere Jezus Christus. Hij had met een spotachtigen glimlach op het gelaat deze rede aangehoord en was kort daarop in zee gegaan. Honderd jaren lang (en gij kunt het gelooven, omdat het een feit is) dacht hij niet aan bovenstaand voorval, maar zie, op zijn honderd zestienden verjaardag bevindt hij zich in Amerika, waar hij een rijk grondbezitter geworden is, en terwijl hij zich naar het veld begeven heeft, zet hij zich op een omgehouden boomstam neer, om wat uit te rusten, en . . . eensklaps verrijst voor hem het kerkgebouw, waar hij, honderd jaar geleden, den prediker heeft gehoord. Hij ziet dezelfde pilaren, hetzelfde orgel, dezelfde menschen; ja, hij verneemt dezelfde woorden: „Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.” Joh. 3 vs. 36. Het was een bijzonder geval, dat op den man een goede uitwerking had, en ik geloof, dat dit ons leert, hoe God onze gedachten leidt tot bevordering van ons heil, of tot welzijn van onze naasten.

Zoo iets althans had hier bij kapitein Tromp plaats. Met de kin leunende op beide handen, met de oogen wijd open, staarde hij voor zich heen, en in gewone omstandigheden zou hij niets anders gezien hebben dan het zand en de kiezelsteentjes rondom den kastanjeboom, en hier en daar een mier of een oorworm, welke op voedsel uitging.

Doch geheel iets anders vertoonde zich thans aan zijn blik. Het was hem, alsof hij nu ruim dertien jaren geleden den weg opwandelde van Utrecht naar Amsterdam, waarnaar hij zich voor dienstzaken te begeven had. Een paar dagen had hij verlof gehad, en van dien tijd gebruik gemaakt, om zijn bloedverwanten te bezoeken. Op twee uur afstand van Amsterdam reed hem een open boerenwagen achterop, waarin eenig jong boerenfolk zat, dat vroolijk scheen te zijn en allerlei dwaze liederen zong. Destijds kende hij nog niets van den ernst des levens, en knikte hij de voorbijrijdenden toe, ten teeken dat hij met hun vroolijkheid instemde. Een der boerensnaken riep hem toe: „Wè serjant, wije meerijden? kwim dan maar op den wagen.” Hij schertste nog een weinig over de kluchtige uitspraak van den vrager, daar het hem opgevallen was, hoe deze de letter l niet kon zeggen; maar daar hij vermoed was, nam hij gretig het aanbod aan en klom op den wagen. Het viel zoo uit, dat hij naast den man kwam te zitten, die hem het eerst genoodigd had mee te rijden, en hij vernam van hem, dat hij over Amsterdam naar Harderwijk reisde, ten einde van daar als koloniaal naar Oost-Indië te vertrekken. Kapitein Tromp, destijds sergeant, had toen menig gesprek met den aanstaanden koloniaal, en gaf hem menig goeden raad, dien deze wel niet direct van de hand wees, maar toch zeer lichtzinnig opnam. Eerlijk gezegd, vond kapitein Tromp weinig behagen in hem, omdat de koloniaal een gelaat had, waarop alle ondeugden uitgedrukt lagen. Doch daar hij zich niet geroepen achtte, hem hierover te onderhouden en blij was een goede zitplaats te hebben, schikte hij zich in de omstandigheden en vermaakte zich, zoo goed hij kon. Dicht bij het doel der reis, hield de boerenwagen voor een herberg stil, daar het paard wat te drinken moest hebben. De voerman en de passagiers schenen dezelfde behoefte aan drank te hebben, hoewel niet van dezelfde kwaliteit en kwantiteit als dien het paard gebruikte. Zij stegen

dus ook uit, terwijl de koloniaal en sergeant Tromp bleven zitten. Die gelegenheid scheen zich de eerste ten nutte te willen maken, althans hij haalde uit zijn borstzak een klein pakje te voorschijn, opende het voorzichtig en liet den sergeant een fraai gouden horloge zien, dat hij voorgaf gevonden te hebben, en gaarne voor een prikje wilde verkoopen. Na eenig heen en weer praten, werden zij het samen eens, en de sergeant kocht het uurwerk voor dertig gulden. Kort daarop reden zij Amsterdam binnen en namen afscheid van elkander, om twee jaar later, onder geheel andere omstandigheden, elkander weer te zien. Sergeant Tromp had dienst genomen in het Oost-Indisch leger, en na ongeveer een half jaar op een der buitenposten van Java gestationeerd geweest te zijn, ontmoet hem eens op een marsch naar het binnenland, waar hij met andere troepen samenkwam, dezelfde koloniaal, die hem het horloge verkocht en dat hij nog in zijn bezit had. De omstandigheden, onder welke hij hem aantrof, waren niet gunstig. De koloniaal had zich te buiten gegaan aan het drinken van sterken drank, en zocht met zijn krijgsmakkers gedurig ruzie, zoodat Tromp, die inmiddels tot 2den Luitenant bevorderd was, hem arrest moest opleggen. Dit bracht bij den koloniaal verbittering teweeg, en de luitenant had alle bedaardheid noodig, om den overigens bruikbaren soldaat, tot rust te brengen. Een paar dagen later was de koloniaal ook wat bedaarder geworden, en scheen deze niet weinig verlegen te zijn tegenover den luitenant. In het eerst schreef deze dit toe aan een gevoel van schaamte over zijn vroeger gedrag, doch weldra bleek het, dat dit toch niet de eigenlijke reden was, althans toen de luitenant het gesprek bracht op het horloge, dat nog in zijn bezit was, werd de koloniaal zoo bleek als een doode en stotterde allerlei onsamenhangende woorden, die door het bekende gebrek in de uitspraak nog veel zonderlinger klonken, en bij den luitenant een vermoeden deden ontstaan,

alsof de koloniaal niet op een eerlijke wijze aan dit uurwerk gekomen was, en onder vier oogen bekende hij het ook, terwijl hij bad het niet ruchtbaar te maken. De gelegenheid tot verder onderzoek ontbrak echter den luitenant, daar de troepen verstrooid raakten, hij den koloniaal uit het oog verloor, en hem in geen tien jaar weer gezien noch aan hem gedacht had.

Doch thans, als kapitein Tromp, als invalide in het vaderland teruggekeerd, hier onder den kastanjeboom zat, kwamen hem achtereenvolgens de verschillende tooneelen voor den geest, die hij sedert zijn kennismaking met den koloniaal doorleefd had. En zoo levendig waren deze, dat hij den man, als het ware, *zag en hoorde*.

Geruimen tijd had kapitein Tromp in dezen wakkerdroomenden toestand doorgebracht, en Hinrik waagde het niet den invalide te storen. Toen de knaap evenwel zag, dat de kapitein zich verroerde, het horloge voor den dag haalde en dit lang bekeek, trad hij eensklaps te voorschijn en groette hem vriendelijk.

De kapitein zag op, — en verdwenen was het panorama, dat minder dan een kwartier geduurd had.

Hinrik had Bello op den arm genomen, om het hondje te beletten op den kapitein vroolijk toe te springen, gelijk het zijn gewoonte was. Toen hij echter zag, dat de invalide „wakker” werd, liet hij Bello los, en deze vloog dan ook in vollen draf naar de bank en sprong zoo onverwacht tegen den kapitein op, dat deze van schrik den stok vallen liet. Hinrik haastte zich dien op te rapen en gaf hem den kapitein terug met een glimlach.

„Dankje, mijn jongen,” zei de snorrebaard, den stok aannemende, „dat is een onbescheiden smousje. De drommelsche hond zou het een dame wel op haar zenuwen doen krijgen van schrik. Zoo, ben je daar, goede Bello”, zei hij, den hond vriendelijk

over den kop strijkend, „en hoe gaat het met je baas? En is het thuis alles wel?”

Hinrik begreep, dat hij beter dan Bello deze laatste vragen beantwoorden kon, maar de toon, waarop hij dit deed, scheen den kapitein zoo ongewoon en opvallend, dat hij den jongen een oogenblik scherp aanzag, en toen hij hem goed gemonsterd had, vroeg:

„Hoe heb ik het nu met je? Uw kijkers staan zoo dof als een schildwacht, die voor den regen schuilt. Wat scheelt er aan? Hebt ge verdriet?”

„Ja, kapitein,” was het korte antwoord.

„Gij verdriet?” vroeg de kapitein uiterst verbaasd. „Hoe is 't mogelijk! Hebt gij niet alles, wat uw hart begeert? Beste, brave ouders; eten en drinken in overvloed; uitzicht spoedig het zeegat in te gaan; een allerfraaist hondje,”

De kapitein zou gewis nog een groot aantal voorrechten opgenoemd hebben, die hij den knaap wilde voortellen zoo deze hem niet in de rede gevallen was en gezegd had:

„Bello gaat van me weg.”

„Droom-je nu heelemaal, jongen!” riep de kapitein uit, terwijl hij met den stok een gat in het zand stampte, „droom je nu heelemaal! waarom zou Bello weg moeten? Wil je moeder hem niet meer hebben?”

„Wel zeker, kapitein. Moeder houdt veel van hem, maar ik wil hem kwijt zijn; ik wil hem u verkoopen.”

„Mij?”

„Ja, kapitein. Ik herinner mij, dat toen ik voor de eerste maal met Bello bij u kwam, gij tot mij zeidet, dat als ik den hond kwijt wilde wezen, gij er mij gaarne vijf-en-twintig gulden voor geven wildet.”

„Dat heb ik gezegd,” sprak de kapitein op bevestigenden toon, „en ik ben ieder oogenblik bereid mijn woord te houden”.

„Welnu, dat oogenblik is thans gekomen, en ik wilde u Bello afstaan tegen dat geld.”

De kapitein dacht een paar minuten na, en zei vervolgens :

„Er moet toch wel een gewichtige reden zijn, waarom gij dit hondje wilt verkoopen.”

„Dat is er ook, kapitein.”

„Houdt ge dan niet meer van 't hondje?”

„O, zoo veel, kapitein,” antwoordde de knaap, terwijl zijn oogen begonnen te lichten.

„Maar waarom dan dat lieve dier weg te doen? Hij is immers niet ziek? Neen, dat zie ik beter. Wat te drommel beweegt u dan daartoe?”

„Dat is een geheim, kapitein,” antwoordde Hinrik een weinig bedremmeld.

„Weten uw ouders er dan niet van?”

„Alleen mijn moeder,”

„En vindt zij het goed?”

„Ja, kapitein.”

De snorrebaard dacht wederom een oogenblik na.

„Uw moeder heeft toch gewis die vijftentwintig gulden niet noodig.”

„Neen, kapitein. Ik wilde ze gaarne gebruiken.”

„Mag ik vragen waartoe?”

„'t Is een geheim, kapitein maar 't is tot een goed doel.”

„Tot een goed doel; kom aan, dat mag ik lijden; daar ik u geloof, wil ik niet verder uitvorschen. Geef mij het hondje, en ik zal de vijftentwintig gulden gaan halen.”

Dit zeggende, stond de kapitein op, strompelde op zijn stok voort, en begaf zich naar zijn kamer, vanwaar hij eenige oogenblikken later terug kwam, met een zakje, dat hij vervolgens op de bank uitschudde.

„Zie hier, mijn jongen,” zei hij tot hem, „hier zijn vijftentwintig blanke guldens. Handel er mee naar uw geweten, en dan twijfel ik er geenszins aan,

of God zal uw, mij onbekend, voornemen zegenen! Zoo, strijk nu het geld maar op, of liever, neem de guldens mee in het zakje; gij kunt mij het later wel terugbrengen. Maar hoe krijg ik nu den hond?"

„Ik heb het koord meegebracht,” zei Hinrik, het touw met den welbekenden halsband uit zijn zak trekkende, „ik zal het Bello omdoen. U zult hem toch wel goed behandelen en niet slaan, kapitein,” voegde hij er met bewogen stem bij, terwijl hij Bello aan het koord bevestigde.

„Hoe kunt gij zoo iets denken!” riep de kapitein uit.

„Hij heeft nog nooit een klap van me gehad,” vervolgde Hinrik, „'t is zoo'n lief dier, en . . .”

„Hoor eens jongen,” zei de kapitein, „maak mij het hart niet week, anders moet gij den hond maar liever weer meenemen. Gij moet het vrijwillig doen, en mij dunkt, gij kunt dit ook, als gij er iets goeds mee voor hebt. Maak dus maar gauw, dat ge weg komt. Ik zal met Bello naar mijn kamer gaan, dan zal hij zich wel spoedig aan mij wennen.”

Hinrik had den hond op de bank gezet en hield het dier met beide armen omvangen. Men kon het hem aanzien, dat het hem moeite kostte van zijn lieveling te scheiden.

„De baas is bedroefd,” zei de kapitein.

Bello, wiens instinct en vernuft zeer ontwikkeld waren, had dit ook reeds opgemerkt en, om een teeken van meegevoel te geven, de handen van Hinrik onophoudelijk gelikt. Zoodra hij echter bovenstaande woorden hoorde, kon hij zich niet inhouden, wrong zich tusschen de armen van Hinrik door, zette beide voorpooten op het hoofd van zijn meester, en likte hem nu over het gansche aangezicht.

't Was de eenige troost, dien Bello zijn baas kon geven, zonder in het minst te vermoeden, dat zijn meester hem in de handen van een ander had overgeleverd.

Nog een paar zoete woordjes tot Bello gesproken, hem nog een paar malen over rug en kop gestreken, vervolgens de hand van kapitein Tromp gedrukt, en — voort liep Hinrik op een drafje het voorplein der hofstede af, zich alle moeite gevend om niet naar den hond om te zien, die huilende, jankende en keffende vergeefsche pogingen aanwendde om zijn gewezen meester na te loopen.

Hinrik begaf zich regelrecht naar de woning der weduwe Wester, die, gelijk wij weten, volstrekt niet vermoedde, dat de zoon van boer Maartens de oorzaak was van haar ramspoed, omdat Gijs haar daarvan onkundig had gelaten. Doch de booze was reeds aan het werk om het hart der weduwe op te zetten tegen Hinrik en zijn ouders.

Middelerwijl de knaap tot het edelmoedig besluit kwam om ten behoeve van Gijs afstand te doen van Bello, en zich daartoe naar kapitein Tromp had begeven, zat Jansen van den Kleiweg bij vrouw Wester. De weduwe had zonderling opgezien, toen zij dit onverwachte en vreemde bezoek ontving, want Jansen behoorde geenszins tot haar vrienden. Zij mocht hem zelfs in 't geheel niet lijden, daar hij niet alleen een ruw, maar in haar oogen een volstrekt godsdienstloos mensch was, en in geen al te goeden reuk stond. Zij wist in het eerst niet, wat zij zeggen zou, toen hij maar zoo heel „ongezjenerd” de kamer inkwam, een stoel nam en ging zitten. Ware zij in andere omstandigheden geweest, voorzeker zou zij hem terstond de deur gewezen hebben; maar nood maakt ootmoedig en verbreekt alle fierheid. Zij deed, alsof zij geen acht op hem sloeg, en zette het naaiwerk voort, waaraan zij juist bezig was.

„Ik kwam u eens bezoeken, vrouw Wester,” begon Jansen, „ik heb gehoord, dat 't zoo slim is met uw zoon. En hoewel het eigenlijk mijn plan

was stadwaarts te gaan, in de hoop mijn broeder Gerrit te ontmoeten, die wellicht heden kan komen, dacht ik toch, dat het beter was u en uw zoon eerst te bezoeken. Hij moet wel veel lijden — de arme jongen!”

De weduwe zag hem schuins aan. Meende hij, wat hij zeide? En toch de toon zijner stem was zoo meelijdend.

„Dat is goed, Jansen,” was haar antwoord, „Mijn arme jongen moet veel lijden. Doch des Heeren wil geschiede!”

„En wat zegt Pietoom?”

„Die geeft altijd hoop — hoop, maar ik zie weinig vooruitgang.”

„Dat is recht treurig, vrouw Wester, en vooral als het niet het gevolg van een ongeluk is, maar een boosaardig opzet.”

„Wat zegt gij?” vroeg de weduwe verwonderd. „Gijs is immers van den hooiberg afgevallen, en onder den val greep hij . . .”

„Zeg liever, toen men er hem afgooide,” viel Jansen haar in de rede.

„Maar Gijs heeft mij daar geen woord van gezegd, en wie zou ook zoo wreedaardig geweest zijn om dat te doen!”

„Heeft Gijs u dan gezegd, dat hij er *afgevallen* is?” vroeg Jansen glimlachend.

„Ik heb hem daarnaar niet eens gevraagd, doch mij dunkt, als het anders geweest ware, zou hij het mij wel gezegd hebben.”

„Nu, vraag het hem eens — maar op den man af.”

De weduwe stond zachtjes op, daar zij niet wist, of Gijs sliep of wakker lag. Zij deed zachtjes de gordijnen van zijn bed open, en zag, dat de knaap met open oogen haar aankeek en haar met zijn bliken wenkte dicht bij zijn mond te komen. Zij begreep zijn bedoeling.

„Moeder,” zei hij, schier fluisterend, „hoor niet naar wat Jansen zegt; als hij weg is, zal ik u wel vertellen, hoe het op den hooiberg toegegaan is.”

De weduwe streek de haren langs het voorhoofd van haar kind, knikte hem vriendelijk toe, schoof de gordijnen weer dicht, en begaf zich naar haar plaats.

„Gijs kan het mij nu niet zeggen,” zei ze tot Jansen.

„Maar daarom kan ik het wel,” sprak deze. „In het eerst dacht ik er u niets van te zeggen, maar hoe meer ik er over nadenk, des te duidelijker wordt het mij u te moeten medeelen, wat mijn eigen oogen gezien hebben, opdat geen schuldige voor een onschuldige dubbel te lijden hebbe.”

„Gij spreekt raadselachtig,” merkte vrouw Wester op.

„O, dat kan ik u spoedig oplossen,” sprak Jansen op ruwen toon. „Gij meent, dat de Maartens uw beste vrienden zijn. Ja wel, morgen brengen. Zij zijn niemands vriend, omdat zij inhalig en afgunstig van aard zijn. Reeds lang heb ik bespeurd, dat vrouw Maartens u niet lijden mag, en u de weinige centen misgunt, die gij met groentenverkoopen verdient.”

„Ik wil niets daarvan hooren,” zei de weduwe.

„Dat is, Jandoppie, dwaas genoeg,” vervolgde Jansen, „mij dunkt, men doet zeer wijs, als men zijn vijanden leert kennen, opdat men voor hen op zijn hoede kan zijn.”

„Maar de Maartens zijn mijn vijanden niet,” sprak vrouw Wester.

„Niet?” vroeg Jansen, terwijl hij het hoofd, lachend, achterover wierp. „Nu, ik moet zeggen, dat gij vrij onnoozel zijt. Gij en alle lui van uw soort gelooft, dat er een persoon is met horens op het hoofd, met paardenpooten en een langen drakenstaart, dien gijlieden den duivel noemt en van de Voorzienigheid

zou gezonden zijn om de menschen te kwellen, maar dat is een fabel. Wat gij duivel noemt is de eene mensch voor den anderen. En uw duivel is vrouw Maartens."

De weduwe deed, of zij niets hoorde.

„Op denzelfden dag," vervolgde Jansen, die zijn boosaardigheid achter een glimlachend masker verbergde, „dat Gijs op Maartens' hoeve zou komen, moest ik dien eigen morgen den boer spreken, en toen heb ik wel uit een enkel woord, dat der boerin ontviel, kunnen opmaken, dat er dien dag iets ten uwen nadeele zou voorvallen. Maar weinig dacht ik er aan, dat ik er zelf getuige van zijn zou. Ik stond des namiddags aan de overzijde van het rietboschje, — gij weet wel, dat achter den hooiberg ligt, en hoorde daar iemand zeggen: „Ik wou, dat die jongen z'en nek brak, dan hadden we hem niet alle oogeblikken op 't erf."

Op dit oogenblik zag vrouw Wester, dat er iemand haastig voorbij het openstaand venster ging.

„En", vervolgde Jansen, „wat het gevolg van dien vromen wensch geweest is, Jandoppie! ik heb met mijn eigen oogen gezien, hoe Maartens' zoon de zedelessen zijner ouders opgevolgd en den jongen van den hooiberg afgesmeten heeft . . ."

„Gelooft hem niet, moeder," sprak de zachte stem van den jongen lijder.

„Gij spreekt onwaarheid, Jansen," zei Hinrik, die deze laatste woorden gehoord had en binnengetreten was, „mijn ouders geven mij *goede* lessen en hitsen mij niet op om anderen kwaad te doen, en ik heb ook niet, gelijk gij het doet voorkomen, Gijs van den hooiberg afgeworpen, neen, wel heb ik"

„Kijk'reis aan — kijk'reis aan!" riep Jansen uit, terwijl hij zich lachend twee of driemaal voorover boog en daarbij van louter — hoewel gemaakte — pret met de vlakke handen op de knieën sloeg,

„Kijk'reis aan! Komt 't niet krek uit, zooals 't spreekwoord zegt: Als men van den vos spreekt, ziet men zijn staart? Komt gij zoo eensklaps uit de lucht vallen om mij tegen te spreken, wat mijn eigen oogen gezien hebben?”

„Ik wil u geen antwoord geven,” sprak Hinrik op beslisten toon.

„En dat waarom niet?” vroeg Jansen sarrend.

„Omdat gij de waarheid niet spreekt.”

Een lichte en vluchtige blos onder Jansens oogen verried, dat hem deze betuiging ergerde; hij balde de rechtervuist en wilde opstaan, zeker met geen ander doel dan om den vermetelen knaap te straffen, toen hij zich nog tijdig bedwong, en weer dezelfde lachende beweging maakte.

Vrouw Wester had dit tooneel stilzwijgend gade-geslagen, en het kostte haar weinig moeite om waarheid van verdichting te onderscheiden, zoodat, ofschoon zij wel begreep, dat Hinrik niet geheel en al onschuldig was aan het ongeval haar zoon overkomen, het toch geenszins zoo was, als Jansen het had te kennen gegeven. Ja, de huichelachtige en onnatuurlijke houding van Jansen, vergeleken met het trouwe en open gelaat van Hinrik, deed haar tot het besluit komen, dat niet *nu* „de vos” was binnen gekomen, maar dat hij reeds meer dan een uur tegenover haar gezeten had. En daar zij een vrouw was afkeerig van alle huichelarij en boosheid, stond zij op, en blijkbaar Hinriks partij kiezende, zei ze beslist:

„Jansen, ik verzoek u vriendelijk, dat gij mijn huis verlaat.”

„En dat waarom?”

„Omdat ik een vijand ben van twist en tweedracht. Tot heden toe ben ik daarvoor bewaard gebleven. Wel heeft God het toegelaten dat lijden, droefheid en nood dikwijls mijn deel werden, en deze moet ik met onderwerping dragen, maar ik behoef niet meer te dragen, dan dat mij opgelegd is. Gij

brengt hier onrust in mijn stille woning, en ik heb dan ook liever, dat gij heengaat."

Jansen beet zich van inwendige woede op de lippen, en er ging veel om in zijn hart, dat hij vooralsnog wist te onderdrukken.

„Vrouw Wester," zei hij, „gij laat u door den schijn verleiden. Die jongen daar," — en hierbij wees hij op Hinrik, die zich naar het bed van Gijs begeven had en met den lijdenden vriend sprak, — „die jongen daar, deugt niet. De appel valt ook niet ver van den stam. Hoe kan er een roos van een brandnetel groeien, dat is immers, Jandoppie, onmogelijk! Maar dat volk neemt een vromen schijn aan, zit den heelen dag met den neus in 't Psalmbboek en zit's Zondags te dutten in de kerk. Hierdoor betoovert het u en anderen, die mij verongelijken, omdat ik wel een weinig raar ben, maar toch een goed hart heb. Doch 't eindje draagt den last, en 't zal wel spoedig blijken, wie uw ware vrienden zijn. Vertrouw die huichelachtige Maartens niet. Gij herinnert u nog wel de geschiedenis van het geld en 't horologe. Waarlijk, dat volk deugt niet, maar zij kunnen mooi praten."

„Ik heb geen reden om hen te verdenken, Jansen," zei de weduwe, „en wat het ongeval betreft, mijn armen jongen overkomen, ik houd het er voor, dat Hinrik eerlijk genoeg is mij de waarheid te zeggen."

„Ja, zoo eerlijk als zijn vader," sprak Jansen spottend.

„Wat weet ge van mijn vader!" vroeg eensklaps Hinrik driftig toeloopende.

„Wel, ik weet weinig van hem af; alleen dit is heinde en ver bekend, dat hij eenige jaren geleden gezeten heeft."

„Gezeten heeft? vroeg Hinrik, „wat is dat?"

„In het tuchthuis wegens diefstal, mijn jongen," zei Jansen hoonend.

Hinrik werd vuurrood. 't Was, of hij een klap op den mond gekregen had, zoodat hij geen woord kon uit-

brengen en beurtelings naar vrouw Wester en Jansen zag.

„Is dat waar, vrouw Wester?” stamelde hij eindelijk.
„Is het waar, dat mijn vader wegens diefstal in het tuchthuis gezeten heeft?”

„Jansen,” sprak de weduwe, die het antwoord ontwijken wilde, „doe mij 't genoegen en ga van hier. Ik sta er zelfs op, dat gij onmiddellijk heengaat. Is dat de handelwijze van een man, om een vader bij zijn kind in verdenking te brengen? Van 't oogeblik dat gij hier binnen kwaamt, zijt gij bezig den vrede in mijn gezin te verwoesten. Ga dus heen, of ik zal”

„O zoo, nog bedreigingen ook! Jandoppie, wat zijn die vrouwlúí toch vroom! Zij schijnen allen met hetzelfde sop overgoten te zijn.”

„Overgoten of niet,” sprak de weduwe opstaande en naar de deur gaande, „ik verzoek u, dat gij heengaat.”

Onwillekeurig trok zij de klink op, en ging de deur open. Een man stond op den drempel.

„Wel, dat vind ik vriendelijk van u, dat gij de deur voor mij opent,” zei hij. „Ik dacht u eens te moeten bezoeken, en kwam daartoe hier. Hebt gij mij zien aankomen? Maar, naar ik zie, hebt gij bezoek, en zal ik mij dus verwijderen”

„Treed binnen, treed binnen, heer kapitein!” zei de weduwe.

„O blijf! o blijf, kapitein Tromp!” riep Henrik hem teemoet snellende.

Jansen zag den kapitein met zijn brutalen blik aan.

„Wat is hier gebeurd?” vroeg de oude snorrebaard, zijn oogen links en rechts van den een op den ander slaande.

„Niets kapitein!” nam Jansen het woord. „Er zijn menschen, die de waarheid niet kunnen verdragen en haar om die reden de deur wijzen. Is dat niet zonderling?”

„Dat is wel mogelijk, man,” zei kapitein Tromp.

„Maar mij dunkt, dat is niet de eenige reden. Waarschijnlijk hebt gij het er naar gemaakt, en wie wat verdient, moet wat hebben.”

„Dat zeg ik ook, kapitein, en dat wil vrouw Wester nu maar niet gelooven. Ik verblijd mij, dat ik in u eên bondgenoot heb gevonden.”

„Tegen wien?” vroeg de invalide, plaats nemende op den stoel, dien de weduwe hem aangeboden had.

„Tegen de huichelarij der vromen, in wier strikken vrouw Wester is gevallen. Zij houdt de Maartens voor haar vrienden, en neemt dien jongen deug niet, daar aan uw zij, in haar bescherming.”

„Dezen?” vroeg de kapitein verwonderd, op Hinrik wijzende, en vuurrood van drift wordende, „alle drommels! wat hebt gij op hem aan te merken?”

„Och, 't is haast niet de moeite waard,” antwoordde Jansen met het onbeschaamdste gezicht der wereld, „die jongen is de waardige zoon van zijn vader; de een heeft met het tuchthuis kennis gemaakt, en de ander gooit, Jandoppie, uit pure liefde zijn vriend van den hooiberg.”

Bij deze woorden sprong Hinrik, wiens bloed van drift kookte, met gebalde vuist op Jansen toe.

„Hei wat, recruit!” riep kapitein Tromp, den knaap vast houdende, terwijl Jansen schaterde van lachen, „hei wat! dat gaat zoo niet. Gij moogt uw eigen rechter niet zijn! Ik zal het wel voor u afmaken. Hoor eens, man,” vervolgde hij zich tot Jansen wendende, die zaken moet gij waar maken.”

„Maar liefst niet hier,” viel de weduwe op klagen den toon in. „Wat ik u bidden mag, laat Jansen van hier gaan. Ik heb het hem reeds herhaaldelijk gelast, maar hij verkiest het niet te doen. Is het nog niet genoeg weduwe en bijna broodeloos te zijn, een toringachtig meisje en een verminkten zoon te hebben, — moet daarenboven nog de vrede in mijn huis gestoord worden?”

„En wie stoort u dien?” vroeg de kapitein . . .

„Wel al z'en levens dagen!” riep plotseling Jansen uit, die met het schijnbaar onverschilligste gelaat zijn blik door het venster had geworpen, „wel al z'n leven! — Hoe later op den avond, hoe schooner volk. Kijk eens, wie daar over 't pad aankomt. Mij dunkt, als die hier is, die zal ook nog wel een boekje kunnen opendoen van alles, wat hier vroeger voorgevallen is.”

Vrouw Wester keek onwillekeurig door het venster, en zag iemand regelrecht op haar huis toestappen. Het was een man met een knevel van dezelfde kleur als Jansens hoofdhaar; hij had een politiemuts op, droeg een versleten soldatenrok en een blauw lakensche broek, die tamelijk breed omgeslagen was, zoodat men de vrij groffe linnen voering zien kon. In zijn rechterhand hield hij, rustende op zijn schouder, een stok, aan welks einde een pakje in een rooden zakdoek gewikkeld, heen en weer schudde.

Jansen was opgestaan, had de deur geopend en den aankomende wenkende, riep hij :

„Gerrit! Zijt gij daar? Jandoppie, dat gebeurt niet alle dagen. Kom binnen man.”

De weduwe en kapitein Tromp, welk een houwdegen de laatste ook anders ware, met wien niet gemakkelijk te schertsen viel, stonden beiden als verplet over zulk een onbeschaamdheid, en eer zij het wisten, zagen zij Jansen en den teruggekeerden koloniaal voor hun oog.

Gerrit had reeds een tamelijk wreedklinkend Hollandsch soldatenwoord op de lippen, om de weduwe, die hij nog van ouds kende, toe te spreken, toen hem eensklaps de klanken in de keel bestierven. Hij week een paar stappen achterwaarts en stotterde . . . „Luitenant — Tromp!”

„Kapitein, meent ge!” zei deze. „Wij zijn nog oude kennissen, nietwaar man? Weet ge het nog wel?”

Dit zeggende haalde hij zijn horloge voor den dag. Jansen van den Kleiweg werd zoo bleek als een doode, en, om een krijgsmansuitdrukking te gebruiken, hij retireerde langzaam naar de deur, nam zijn broeder onder den arm, en verliet zonder groeten de woning van vrouw Wester.

HOOFDSTUK VII.

Waarin de waarheid van de spreuk bevestigd wordt: „Er wordt niets zoo fijn gesponnen, of 't komt eens aan de Zonne.”

De herfst had den zomer vervangen; bosch en veld tintelden van de schoonste en bontste kleuren in den vroegen zonneglans. Wel woei er een Zuid-oostenwind over de stoppels, die hier en daar op de akkers tusschen de knolplanten stonden; — wel waren de meeste boomen van hun vruchten beroofd en hoorde men het gekras der raven en kraaien over de naakte velden, die eerstdaags het zaad voor het winterkoren in hun vorens zouden ontvangen, — nochtans was er nog veel tast- en zichtbaars, dat het oog moest bekoren en het hart kon verrukken. De donkerroode vruchten van de lijsterbes schitterden als koralen tusschen de matgele bladeren, en het lichtgroene loover van plataan, populier en wilg was versierd met gele en roodbruine vlekken, die prachtig schitterden in het zonnelicht. De lente moge schoon zijn en dankbaarheid opwekken in ieders hart, dat den winter zag voorbijgaan; — de herfst daarentegen stemt tot blijmoedigen ernst, omdat hij ook het beeld is van den mensch, in zijn volle levenskracht, de vruchten genietende van den arbeid zijner handen. Verscholen tusschen de roodbruine eiken en het donkergroene loover van meer dan honderd lindeboomen, lag het dorpje zoo vreedzaam en kalm, alsof er geen winter aanstaande ware, die eerlang kerk, hui-

zen, tuinen, schuur en kerkhof met een wit kleed zou bedekken. Slechts weinige menschen bevonden zich op de akkers. Hier en daar waren eenige vrouwen en kinderen bezig om de late aardappelen te rooien, en zag men ook wel dezen of genen boer, die voor het wintergraan zorgde, doch overigens was alles zoo stil rondom, alsof het Zondag was.

Dit toch was het geval niet. Integendeel de onderwijzer, die juist zijn woning verliet om zich naar het gemeentehuis te begeven, zou u precies kunnen zeggen, dat het heden Woensdag was. En als gij hem gevraagd hadt, hoe het kwam, dat hij zich niet in school bevond om de jongens te „drillen”, gelijk hij wel eens zei, dan zou hij u op zijn kleedij gewezen en geantwoord hebben: dat het heden feestdag was. Een kerkelijke? Neen, want het meerendeel van de dorpsbewoners waren strenge Protestanten en kenden dus geen kerkelijke feestdagen. Ook was de bid- en dankdag reeds voorbij. Wat was er dan aan de hand, dat de meester zoo netjes was? En waarlijk, de meester zag er heden bijzonder knap uit. Baas Teunis van der Wal had een nieuwen kraag op zijn rok moeten zetten en nieuwe lakensche knopen aan zijn vest moeten doen, zoodat hij er wel tien percent beter uitzag dan den voorgaanden Zondagmorgen, toen hij voor den lessenaar stond en de tien geboden in de Kerk voorlas. Pas is de onderwijzer het gemeentehuis binnengetreden, of achtereenvolgens komt hier en daar een man te voorschijn, die denzelfden weg inslaat, terwijl het in en rondom de pastorie ook levendig wordt en zich verscheiden personen voor de groote kerkdeur verzamelen, De bakker, de schilder, de kruidenier, de wagenmaker, de smid, de timmerman en al de notabelen van het dorp, onder welke zij, die zitting in den gemeenteraad hebben, de eerste plaats bekleeden, — allen in hun Zondagspak met den breed geranden hoed op en den onontbeerlijken rooden zakdoek, zichtbaar

aan een tip uit den jasrok van achteren. De meesten bevinden zich reeds in of voor het gemeentehuis en naast de kerkdeur, en slaan de bewegingen van burgemeester, dominé en onderwijzer gade, luisterend naar ieder woord, dat van hun gewichtige lippen gleeed. Nu en dan trekt er een met de linkerhand zijn vest in de hoogte en haalt met de rechter een zilveren horloge uit de diepte, beziet de witte plaat lang en breed, kijkt dan naar de torenklok en zegt: „'t Is haast tijd. 't Zal aanstonds tien slaan, en dan moeten we op weg, anders verloopoopen we den middagpot.”

Juist liet de klok den eersten slag van tien hooren, toen de achterdeur van het bakkershuis werd geopend, en er eerst twee lange houten, en daarna een mensch zichtbaar werd, in wien wij baas Teunis van der Wal herkennen. Ook hij had zijn beste pakje aan, en in plaats van de welbekende pet, die volgens het getuigenis van den bakker „lezen en schrijven” kon, droeg onze vriend den splinternieuwen hoed, dien hij sedert jaren alleen op hooge feestdagen en op Goeden Vrijdag gewoon was te dragen.

„Koest!” zei hij tot zijn hond, die mee de achterdeur uitwilde, „koest, gij moet thuis blijven. De baas is bang, dat gij in 't gedrang omkomt. Koest Kastor!”

De hond liet het hoofd hangen, kneep het korte staartje vast tusschen de achterpooten, ging langzaam naar den vlierboom, die bij de pomp stond, en legde zich daar neer, terwijl Teunis sneller dan gewoonlijk op zijn krukken voortsprong en het pad opging, dat naar de kerk leidde, Naar de kerk? Zeker, want Teunis behoorde daar op zijn post, sinds hij voor een paar weken tot ouderling was gekozen, en de predikant bij die gelegenheid een preek gehouden had, die „raak was geweest,” zooals de bakker meende. Zoo vlug had Teunis gesprongen, dat de klok nog niet koud kon zijn, toen hij al reeds

naast zijn eerwaarde collega's stond, die hij links en rechts groette. Kort daarop vervoegde zich de onderwijzer, vergezeld van den klokkeluiders, welke laatste, volgens opdracht van den burgemeester de vrienden kwam waarschuwen om zich gereed te houden, daar het rijtuig van Mr. Perkiet, den advocaat, van verre zichtbaar was, en dat, zoodra deze was aangekomen en een kleine versnapering in het gemeentehuis gebruikt had, de optocht volgens een vooraf beraamd plan plaats zou hebben.

Klokslag half elf zette zich de optocht dan ook inderdaad in beweging. Vooruit liepen de veldwachter en de klepperman, beiden met een sabel op zij en ieder met een extra pruim in den mond, daar de burgemeester heden bijzonder gul met zijn tabak was geweest. Achter deze personen, die de waardige dorpsjustitie vertegenwoordden, kwam de Burgemeester, vergezeld van zijn secretaris, een lang, mager mannetje, gevolgd door al de leden van den gemeenteraad en den gemelden advocaat. Dit eerste gedeelte van den stoet werd besloten door een man, die in de week lantaarnopsteker en 's Zondags orgeltrapper was, en tevens boodschappen deed naar de stad. Hij droeg namelijk onder den linkerarm een groot pak, netjes in grijs papier gewikkeld, een pak dat er stevig uitzag en tamelijk zwaar scheen te zijn, althans van tijd tot tijd verplaatste hij dit pak, onder den rechterarm, maar duldde toch niet, dat hem iemand daarbij te hulp kwam. Tien schreden achter dezen gewichtigen persoon, kwam de kerkeraad met den predikant aan het hoofd. Teunis, die geen greintje hoogmoed bezat, stapte of liever sprong ter zijde van den dominé, en behoefde weinig inspanning om naar de gesprekken te luisteren, die de predikant hield en niets anders behelsden dan de beteekenis van dezen feestdag, die in waarheid eenig in zijn soort kon genoemd worden.

Achter den kerkeraad liep ongeveer het gansche dorp,

groot en klein, oud en jong, en zeker zou de optocht gevaar hebben geloopt door deze heksluiters in verwarring gebracht te worden, zoo niet de onderwijzer, vergezeld den van doodgraver en een paar sterke mannen ontzag onder deze schare had ingeboezemd.

In bovenvermelde orde trok de stoet door het dorp naar de ons bekende beukenlaan, en hier willen wij de achtbare en eerwaarde leden van dien optocht verlaten, en ons begeven naar de woning van Maartens.

Ook daar was, merkwaardig genoeg, feest, althans er werden toebereidselen voor gemaakt. Reeds vroeg in den morgen waren oud en jong op de been geweest, en vrouw Maartens, die den vorigen dag zes mikken met rozijnen had laten bakken, terwijl de meid koffie gebrand en daarna het geheele huis geschrobd had, — vrouw Maartens, zeg ik, stond al sedert zeven uur 's morgens voor de tafel en sneed dikke en dunne sneden mik. Vervolgens werd geboterd en legde zij al het gesmeerde brood op een half dozijn tinnen schotels, die blonken als zilver, en die door Hinrik naar de voorkamer gedragen werden. Deze voorkamer werd slechts bij bijzondere gelegenheden gebruikt, bij huwelijks- en doopsfeesten, of als er een „boven aarde” stond. Nauwelijks was Hinrik terug, of hij moest naar Hanna, om de twee groote koffiekannen, — nog een paar uit de oude doos, met koperen kranen, — te gaan halen, en ze op den haard zetten, ten einde ze gereed te houden als de gasten kwamen. Toen een en ander klaar was, opende vrouw Maartens het kabinet, waaruit zij platte beschuiten en versche ijzerkoekjes te voorschijn haalde, ze op een grooten tinnen schotel legde en Hinrik last gaf deze ook naar de voorkamer te brengen. Middelerwijl kwam de boer in het woonvertrek. Hij droeg onder den linkerarm een zoetemelksche kaas en onder

den rechterarm een stuk rookvleesch. Hoe geheel anders was nu het voorkomen van den boer, dan toen wij hem het laatst zagen. De wolken van zwaarmoedigheid waren van zijn voorhoofd verdwenen en de droefgeestige blik zijner oogen had plaats gemaakt voor een zachten glimlach, die om zijn mond speelde. Hij zag er uit als iemand, die van een ziekbed is opgestaan, en na een gevaarlijke krankheid de zekerheid heeft verkregen, dat hij beter zal worden. Wat was er dan gebeurd, dat deze gelukkige verandering had doen ontstaan?

Ik heb eens gelezen van een man, die een kleinen kruidenierswinkel hield en een gelukkig man en vader was. Ieder, die hem kende, achtte hem te meer, omdat hij ook een godsdienstig man was, wars van huichelarij. Plotseling echter begon hij aan zwaarmoedigheid te lijden; de bloes zijner wangen verbleekte; hij werd van dag tot dag magerder en eindelijk moest hij zijn bed houden. In dezen toestand bezocht hem een predikant, en nadat deze geruimen tijd met hem gesproken had, ontdekte hij de oorzaak van het lijden dezes patients. „Ik weet een goed geneesmiddel voor u,” zei hij tot hem, „en door middel van een aanzienlijken vriend zal ik u morgen een doosje pillen sturen, die gij naar het voorschrift gebruiken moet.” Den volgenden morgen ontving de lijder een klein doosje, waarop geschreven stond: „Met wijsheid en voorzichtigheid, maar ook met dankzegging aan God, elken morgen één te gebruiken.” De patient opende nu het doosje en vond er in twaalf gouden tientjes. Dat waren de vergulde pillen, die hij gebruiken moest, en die hem ook, in dit geval, alleen helpen konden; want de predikant had met recht ontdekt, dat de kwaal van den lijder alleen haar oorzaak vond in tijdelijke zorgen en geldgebrek. Deze vergulde pillen hadden een gewenschte uitwerking en spoedig stond de kruidenier weer met een opgeruimd gelaat in zijn winkel.

Iets dergelijks had thans ook met boer Maartens plaats. Wel waren het geen geldzorgen, die hem droefgeestig maakten, noch was het huiselijke twist, welke hem rimpels in het voorhoofd dreef, maar iets anders, iets wat dieper in het zieleleven ingrijpt en dat de roos vroegtijdig doet verwelken, daar er een made aan haar levensbeginsel knaagt. Wat dit was, weten mijn lezers reeds, en hoe deze gelukverwoester verdreven werd, zullen zij aanstonds hooren.

Boer Maartens dan kwam, met een zoetemelksche kaas en een stuk rookvleesch gewapend in het woonvertrek. Hij was nog niet behoorlijk gekleed, namelijk in een blauwwollen onderbroek en een dito kamizool, terwijl de dubbel gebreide slaapmuts op één oor stond. Toen hij in deze kleedij de kamer binnentrad, — de goede man had zich geen tijd gegund zich behoorlijk te kleeden, — begon zijn vrouw luid te lachen, te meer daar zij zijn vergenoegd gelaat aanschouwde. Zij liet de beschuiten en de ijzerkoeken, waar zij waren, ging op hem toe, en haar arm om zijn hals slaande, zei ze :

„Dat is het eerste vergenoegde gezicht, lieve man, dat gij sedert vele jaren mij getoond hebt.”

„God zij dank!” bevestigde hij.

„Ja wel, God zij dank,” voegde zij er bij, „en wij kunnen het met recht den Apostel nazeggen, wat zoovelen van Jezus zeiden: Hij heeft *alles* wel gemaakt. De Heere geve, dat er thans vrede in onze harten en in ons huis blijve.”

„Dat hoop ik ook,” zei Maartens.

„En wat ik vooral wensch, lieve man,” fluisterde zij hem zacht in het oor, „is, dat gij uw vaste vertrouwen stelt op God, en niet al te zeer aan allerlei dingsigheden en zwarigheden het oor verleent. Geen haar valt van ons hoofd zonder Zijn wil. En is het ons in al dien tijd niet gezegend gegaan? Zie maar eens, wat gij daar onder uw armen draagt. 't Wordt waarlijk tijd, dat ik u help

ze op tafel te leggen, en mij dunkt, 't ware goed, als gij maar een begin maaktet met rookvleesch en kaas te snijden — niet al te dik, man, want anders komen we niet uit."

Zonder een woord te spreken begaf zich de boer aan 't werk, en weldra lag er ook een groote hoop kaas en rookvleesch gereed, die vrouw Maartens op een paar borden legde en bij de overige provisie voegde. Juist was de boer bezig de korstjes bijeen te vergaderen, opdat er niets zou verloren gaan, toen men van verre het klappen eener zweep vernam. Hinrik keek door het venster, en onder den uitroep: „Daar zijn zij bij het hek!" snelde hij de deur uit, terwijl Maartens zich haastte om zich een weinig op te knappen.

Daar reed de boerenwagen, getrokken door de beste paarden van den boer, het erf op tot vlak voor de huisdeur. Hinrik begroette hartelijk de personen, die in den wagen zaten.

„Ik ben blij, dat gij meegekomen zijt, Gijs," zei hij, terwijl hij zijn vriend het eerste de hand toereikte om hem bij het uitstijgen behulpzaam te zijn. „Hoe gaat het nu?"

„O, heel goed. Mijn hand is in 't geheel niet meer stijf, en mijn voet is weer zoo stevig als ooit."

„Dat is, met Gods hulp, gelukkig afgelopen," zei de weduwe, die na Gijs uit den wagen stapte. „Blijf zoo lang zitten, Mietje, mijn zwak lammetje," — met deze woorden wendde zij zich tot haar jongste kind, dat in een dikken doek gewikkeld op de achterste bank zat, „blijf zoolang zitten, ik zal u helpen."

Nu wilde zij het kind uit den wagen tillen, doch vrouw Maartens, die zich ook bij den wagen gevoegd en de aankomenden begroet had, was haar voorgelopen, nam de kleine in haar armen, kuste het kind op de bleeke wangen en haalde uit haar zak een appel, dien zij Mietje gaf.

„Wat is het heerlijk weer vandaag, vrouw Wester”, sprak de boerin, „het doet mij genoeg, dat gij gekomen zijt om deelgenoot onzer blijdschap te zijn. . . .”

„Na zulk een lange beproeving,” viel de weduwe haar in de rede. „Ik ben ook blij u te zien, en vooral nu gij en uw man mij het komen zoo gemakkelijk hebt gemaakt. Anders ware het mij, met mijn zwak lammetje niet mogelijk geweest.”

„Maar hoe zonden wij dezen dag zonder u en uw kinderen hebben kunnen doorbrengen?” sprak vrouw Maartens. „Hinrik zou geen vergenoegd uur hebben gehad.”

„Die goede jongen!” zei de weduwe. „God zegene hem!”

„Ja, 't is een beste jongen, en door treurige ervaring geleerd, is zijn drift en oplopendheid ook gelukkig veel afgekoeld. Als wij straks een oogenblik alleen zijn, moet gij mij toch eens alles vertellen, wat er ten uwen huize is voorgevallen, toen hij u de vijf en twintig gulden bracht. Ik weet er alleen een stukje en brokje van. Doch kom binnen.”

De beide vrouwen traden het huis binnen, waar zich Hinrik en Gijs reeds bevonden, en de laatste groote oogen opzette, toen Hinrik hem door een reet der voorkamer den grooten spijsvoorraad liet zien.

„Ik heb wat aparts voor je,” zei hij tot hem; „ga maar met mij mee naar het melkhuis. Daar zul je smullen.”

En Gijs liet zich gewillig voorttrekken.

De boer verwelkomde vrouw Wester zeer hartelijk en Mietje kreeg in iedere hand een beschuit, daar de appel reeds lang verorberd was.

„Nu zal ik u wat te doen geven,” zei de boerin schertsend tot de weduwe, „ga gij nu met Mietje in de voorkamer en regel daar alles, zòò als gij denkt dat 't goed en noodig is. In dien tijd zal ik mij wat opknappen, en dan kom ik en mijn man bij u.

zitten tot dat de gasten ons uiteen drijven. Is dat goed?"

Een half uur later zaten Maartens en zijn vrouw, benevens de weduwe en Mietje bij elkander in de groote voorkamer. Maartens was op zijn Zondags gekleed, en hoewel hij de dikke duffelsche jas niet aan had, die Teunis voor hem had gekeerd, zoo stonden hem de appelgroene rok en de zwart fluweelen broek toch zeer goed. De slaapmuts was vervangen door een platte pet, daar de boeren het als een wet van Meden en Perzen hebben aangenomen om bij koude of hitte iets op het hoofd te dragen, — en een zilveren dopje blonk op het eindje Goudsche pijp, die hij smakelijk en vergenoegd zat te rooken. Vrouw Maartens was ook deftig gekleed. De zwart-zijden japon, die zij droeg, was wel een weinig verkleurd, daar deze sedert haar trouwen in 't kabinet gelegen had; ook was de mouw van onderen bij den pols wat nauw geworden, zoodat 't vleesch tusschen de haken en oogen doorzwol, maar overigens stond ze haar nog goed, vooral versierd met een effen boezelaartje, dat eerst kortelings in de mode gekomen was. Voor deze gelegenheid had zij een splinter-nieuwe muts opgezet, die haar goed kleedde, en welker kanten verlengstukken over nek en schouder lagen.

„Nu moet gij ons eens alles vertellen,” zei vrouw Maartens, nadat zij naast de weduwe had plaats genomen. „Ik denk, dat de verwacht wordende gasten niet voor half elf hier zijn, en dus hebben wij nog ruim een uur tijds.”

De weduwe nam hierin genoegen, en onderwijl, — om niet op een droogje te zitten, — de boerin een paar ijzerkoeken aanbod, verhaalde vrouw Wester ongeveer het volgende:

„Ik zal u niet bezig houden met nog eenmaal terug te komen op de hatelijke en huichelachtige uitdruk-

kingen, die Jansen bij zijn bezoek te mijnent gebruikte, noch u vermoeien met u het onaangename tooneel te schilderen, ten gevolge van de ontmoeting der beide broeders en kapitein Tromp, inzonderheid van die tusschen den laatste en den teruggekeerden koloniaal. Gij weet, welk een treurige afloop het had voor de beide Jansens. Toen namelijk de koloniaal het horloge zag van den kapitein, dien hij in Oost-Indië als luitenant gekend had, verbleekte hij, en verliet spoedig met zijn broeder mijn woning. De kapitein echter, — of hij nu intusschen kwade geruchten van de Jansens vernomen had, of dat hij gramstorig was geworden over het gedrag van den oudsten broeder, ik weet het niet, — maar voor dat de koloniaal de deur achter zich had toegeworpen, riep hij hem toe: „Wij zullen hier eens onderzoeken, wien vroeger dat horloge heeft toebehoord.” Maar dat alles weet gij, ook hoe de koloniaal spoedig daarop verdween, zonder zich bij iemand te hebben laten zien. Dit wekte natuurlijk opzien, en toen kort daarop gij, Maartens, een bezoek ontvingt van den kapitein en deze u het horloge liet zien, — maar gij weet het immers zelf, wat er toen gebeurde, hoe gij het uit de beschrijving van vroegeren tijd herkendet, als dien jongeling behoord te hebben, wien het op dien bewusten avond ontstolen was, en hoe daarop de zaak aangegeven werd, waarbij kapitein Tromp als de voornaamste getuige optrad. Het was echter een groote moeilijkheid om den koloniaal en vooral om den vorigen eigenaar op te sporen; eindelijk vond men beiden, en nu kwam de zaak aan den dag. De jongeling, die intusschen koopman te A. geworden was, herinnerde zich nog zeer goed, dat, hoewel zijn aanvaller slechts weinig gesproken had, deze zich toch een enkel woord had laten ontvallen waaraan hij iemand herkende, die de letter l. niet kon uitspreken. Daar het echter donker was en hij zijn beroover niet in 't aangezicht had kunnen zien,

kon hij niemand beschuldigen. Doch nauwlijks was de koloniaal voor de rechters gebracht en had hij slechts eenige woorden gesproken, of „zijn spraak had hem verraden,” en hij werd door den koopman herkend. Dit was een belangrijk feit, gevoegd bij de omstandigheid, dat hij het horloge aan den kapitein verkocht had. Er viel dus niets te loochenen en . . .”

„En uw onschuld kwam aan den dag, lieve man,” viel vrouw Maartens de weduwe in de rede.

„Dat alles heeft God wonderbaar geleid,” vervolgde vrouw Wester, „en duidelijk is hierin weer de spreuk bewaarheid: „Dwaal niet; God laat zich niet bespotten, want zoo wat de mensch zaait, dat zal hij ook maaien” Treurig was de afloop voor beide broeders. De koloniaal werd tot een onteerende straf veroordeeld, en Jansen van den Kleiweg verhing zich, kort voor de gerechtsdienaars kwamen om hem gevangen te nemen, wjl het gebleken was, dat hij het geweest was, die zich in der haast tot zijn broeder begeven en hem opgeruid had den jongeling af te zetten, waarna hij het geld zich had toegeëigend en om de verdenking op u te werpen, in den nacht heengegaan was en de ledige beurs in de nabijheid uwer woning geworpen had. Doch dit alles weet gij. Ik wil er dan ook geen woord meer over zeggen, maar liever uw vraag zelf beantwoorden. Gij moet dan weten, dat, nadat de broeders Jansen en kapitein Tromp heengegaan waren, ik mij in een bedroefde stemming bevond. En dit niet zonder reden. Vooreerst was ik nu door de treurige ongesteldheid van mijn zoon bijna broodeloos geworden; ten andere smartte mij het lijden van dat kind zeer, en ten derde werd mijn vrede op zulk een onaangename wijze verstoord, zoodat het u niet behoefde te verwonderen, dat ik weldra, in diepe droefheid verzonken, bitterlijk begon te weenen, geheel vergetende dat ik niet alleen was. Gij kunt u derhalve wel voorstellen hoezeer ik ontroerde, toen iemand mijn hand vatte

en mij deelnemend toesprak. Ik zag op en vond, dat het uw Hinrik was, die voor mij stond. Ook in zijn oog waren tranen.

„Vrouw Wester, — zei hij met bewogen stem, — ik ben van alles schuld.”

Ik gaf in het eerst geen antwoord, omdat ik ook niet begreep, wat hij bedoelde.

„Ja,” — vervolgde hij, — „ik ben van alles schuld, namelijk dat Gijs zoo verminkt is en zoo lang op het ziekbed ligt, dat gij thans in treurige omstandigheden verkeert en zoo bedroefd zijt.”

Ik wist niet, wat ik hoorde. Van verbazing getroffen, zag ik Hinrik aan, en voor ik hem een nadere verklaring van deze woorden vragen kon, legde hij zijn hoofd tegen mijn schouders aan en barstte in tranen uit. Daar ik onmogelijk kon weten, wat hiervan de reden was, en meenende dat hij zich niet wel gevoelde, vergat ik voor een oogenblik mijn eigen droefheid, en wilde hem troosten. Doch een gevoel van schaamte scheen hem te overmeesteren, en hij legde het hoofd op de tafel, terwijl hij voortging met bitterlijk te weenen. In dit oogenblik riep mij mijn zoon, en eerst toen vernam ik de oorzaak zijner tranen. Gijs had niet willen hebben, dat Hinrik mij meedeelde, dat deze schuldig was aan het ongeval mijn zoon overkomen, doch Hinrik wilde daarvan geen gebruik maken, en zei hem, dat hij gekomen was om mij belijdenis van zijn schuld te doen, vergiffenis te vragen en dat hij zich van dit zijn voornemen door niets zou laten terughouden. Dit bleek dan ook oprecht waar te zijn, en hoewel ik het in het eerst nauwlijks gelooven kon, moest ik het toch wel aannemen. Met heete tranen op de wangen, en — te nauwernood wagende mij aan te zien, vertelde hij mij alles, wat er op den hooiberg gebeurd was, en hoe hij zich door zijn drift en oploopendheid had laten wegsleepen. Gij kunt wel begrijpen, dat er bij die gelegenheid veel in mijn hart

omging, en dat ik grooten strijd had om niet in gramschap tegen hem los te barsten, doch toen ik zijn tranen en vooral zijn oprecht berouw zag, en tevens de stem hoorde van mijn kind, dat de voorpraak voor hem zijn wilde, zie, toen kon ik mij niet langer bedwingen, trok hem naar mij toe, vergaf hem alles van ganscher harte en troostte hem met de verzekering, dat ook gewis God zijn zonden vergeven had. Er verliep wel een half uur, dat er tusschen ons drieën geen woord gesproken werd; — Mietje, mijn zwak lammetje, hield zich zoo stil als een muisje, tot dat eindelijk ons gemoed een weinig bedaarde. Ik zei nu aan Hinrik, dat het goed zou zijn, als hij naar huis ging, en dacht ook, dat hij dit zou doen, maar in plaats hiervan, legde hij een zakje op tafel, opende het en haalde daaruit vijf en twintig gulden te voorschijn. Had ik mij daar straks verbaasd, nu echter klom mijn verwondering ten top.

„Wat moet dat geld, Hinrik?” vroeg ik hem.

„Dat is voor u,” was zijn antwoord.

„Met welk doel geeft gij mij dat?”

„Dat zal ik u zeggen, vrouw Wester,” zei hij, — „ik heb gehoord, dat Pietoom Gijs geheel en al bederft, en dat als er niet spoedig een kundige dokter bij komt, hij nooit beter zal worden. Tevens heb ik vernomen, dat het u moeilijk valt een dokter te betalen, en om daarin te voorzien, breng ik u het geld daarvoor. Ik ben reeds naar den dokter geweest en hij zal nog van daag bij u komen.”

„Maar hoe komt gij aan dat geld? Weten er uw ouders van?” vroeg ik hem.

„Ik mag het u niet zeggen, vrouw Wester,” zei hij, „hoe ik aan het geld kom, maar ik wil u wel mededeelen, dat mijn moeder er van weet en dat ik alles met haar overlegd heb. Hartelijk hoop ik, dat het Gijs goed zal doen, en . . . dat God het zegenen moge.”

„Hinrik!“ riep Gijs eensklaps, zeker om een einde te maken aan de innerlijke ontroering, die ons beiden bevangen had, „Hinrik, waar hebt ge toch Bello gelaten? Ik zie hem niet en anders is de hond altijd bij u. Hij is toch niet ziek?”

Ik zag, dat Hinriks wangen beurtelings bleek en rood werden.

„Dat zal ik u later wel zeggen,” antwoordde Hinrik, „ik moet nu maken, dat ik weg kom, anders mocht de dokter ons hier verrassen.”

Dit zeggende, nam hij haastig afscheid van Gijs, en na mij hartelijk de hand gedrukt te hebben, verwijderde hij zich zoo spoedig mogelijk. Weinig vermoedde ik toen, welk een strijd er in dat jonge hart had plaats gegrepen; en hoe groot zijn zelfverloochening geweest was door zich te ontdoen van het meest geliefde voorwerp, dat hij voor zijn genoegens bestemd had. Eerst later vernam ik het, maar telkens als ik er met hem over spreken wilde, legde hij mij den vinger op den mond, zeggende: „Zwijg daar maar van vrouw Wester; als Gijs maar beter wordt, dan is alles goed.”

Nu, Gijs werd ook beter. De dokter kwam een uur, nadat Hinrik heen was gegaan, en van 't oogenblik af, dat deze hem verbond en medicijnen gegeven had, werd de herstelling iederen dag meer zichtbaar, zoodat Gijs, ruim vier weken later weer voor het eerst met ons karretje naar de stad kon rijden. Ik zou echter dwaas handelen, indien ik de herstelling van Gijs geheel alleen aan de middelen van den dokter toeschreef, o neen, ik weet het beter. De genade is der natuur te hulp gekomen, en God heeft de gebeden verhoord, die tot Hem zijn opgezonden. Zeker hebt gij ook voor ons gebeden?”

„Gewis,” antwoordde boer Maartens. „Ik moet u echter zeggen, dat mij dit alles zeer heeft getroffen, omdat ik er niets van wist. Mijn vrouw heeft mij geen enkel woord gezegd, noch van Hinriks schuld

van het ongeval Gijs overkomen, noch van het verkoopen van den hond."

„Ik heb het u niet willen zeggen, lieve man," sprak de boerin, „omdat gij zulk een zwaarmoedige natuur bezit en alles zoo zwaar tilt. Ik begreep, dat als ik u alles verteld had, gij geen nacht rustig hadt kunnen slapen, en ik oordeelde dat, als gij er mij niet naar vroegt, het beter was te zwijgen. De waarheid moet men altijd zeggen daar, waar het noodig is, maar het zwijgen op zijn tijd is ook een deugd, die al te zeer verwaarloosd wordt. En de uitkomst heeft immers bewezen, dat ik goed heb gehandeld. Wat nu Bello betreft, ja dien hond is hij kwijt, doch ik geloof niet, dat hij er berouw van heeft, schoon ik wel denk, dat hij er een halven pink om zou willen missen, als hij hem terug had."

„Misschien zou ik er wel iets aan kunnen doen," zei de weduwe, „want ik heb u nog niet gezegd, wat de dokter gedaan heeft. Toen Gijs weer voor het eerst uitging, vroeg ik den dokter, wat ik hem schuldig was, waarop deze zei dat hij van mij geen halven cent wilde hebben, omdat ik een weduwe was. En daar Hinrik mij die vijf en twintig gulden gegeven heeft met het doel om den dokter te betalen, en deze nu het geld niet wil hebben, acht ik het mijn plicht uw zoon het geld terug te geven. Misschien kan hij dan den hond wel weer van kapitein Tromp afkooopen."

„Daar ben ik tegen," sprak de boerin. „Vooreerst zou dit kwetsend zijn voor Hinriks gevoel, maar ten anderen geloof ik, dat u het geld dubbel toekomt voor al het verlies, dat gij reeds geleden hebt. Spreek er dus niet meer over. Hinrik heeft een goede les gehad, die, naar ik vertrouw, hem zijn drift wel afgeleerd zal hebben, en hoewel het mij leed doet van uw doorgestane moeite, zoo dank ik toch God, die de zaken zoo ten beste geleid heeft. Maar wat hoor ik daar?"

In dit oogenblik kwamen Hinrik en Gijs hard de kamer binnengelopen. terwijl de eerste uitriep:

„Vader, moeder! Daar ginds komen ze al! Ik zie ten minste heel in de verte iets zwarts langs de Beukenlaan!”

„O, dan duurt het nog ruim een kwartier,” sprak vrouw Maartens. „Hinrik, zeg aan Hanna, dat zij het water voor de koffie goed opstookt.”

De beide jongens verlieten weer het vertrek, en een paar minuten later zag men ze het erf overgaan, den weg inslaande naar de Beukenlaan.

„Ja — ja,” merkte de boer een oogenblik later op, wel mocht mijn vrouw daar straks zeggen, dat zij God dankt, die de zaken zoo ten beste geleid heeft.”

„En door zulk een schijnbare geringe aanleiding,” zei de boerin.

„Juist,” sprak de weduwe. „Als Jansen niet bij mij gekomen ware. dan zou hij zijn broeder niet te mijnen huize met kapitein Tromp aangetroffen hebben, want naar ik vernomen heb, was het 't plan van Jansen's broër om den volgenden dag weer te vertrekken, en waarschijnlijk zou de kapitein nooit den dief terug gezien noch verder aan het horloge gedacht hebben. Maar 't mooiste komt nog aan. Toen kapitein Tromp zich op weg naar huis bevond, ontmoette hem Teunis van der Wal. Gij weet, dat de kleermaker in 't geheel geen vriend van de Jansens is, en dit niet uit wispelurigheid of uit haat, maar omdat hij meermalen onderzonden had, dat er met die beiden geen omgang mogelijk was. Ook vertrouwde hij ze nooit, en meermalen heeft hij tot mij gezegd: „Vrouw Wester, al zeg ik 't zelve, ik geef om de eerlijkheid van Jansen van den Kleiweg geen rooien duit.” Toen nu de kapitein hem zijn wedervaren meedeelde, was het, alsof hem (Teunis) een steen van het hart viel, en riep hij uit: „God zij dank, nu zal toch eindelijk de onschuld van den braven boer aan den dag komen en die

schelmsche eerroover en lasteraar gestraft worden. Wat heeft die arme Maartens daar langen tijd onder gebukt gegaan," Kapitein Tromp zag natuurlijk vreemd op, toen hij dezen uitroep hoorde, want de goede man wist nergens van, omdat hij nog een vreemdeling in onze buurt is. Maar nauwlijks had Van der Wal hem alles van stukje tot beetje verteld, of kapitein Tromp ging naar de hofstede, verzocht den boer terstond aan te spannen, en reed met Teunis naar onzen Burgemeester, om hem de geheele toedracht van zaken te verhalen. En wat er verder gebeurde, weet gij. 't Heeft wel lang geduurd, doch eindelijk werdt gij toch in uw eer hersteld. En straks komt het halve dorp hier om u een openbaar bewijs van deelneming te geven."

„Dat was eigenlijk niet noodig," zei Maartens goedmoedig, „'t was mij genoeg, dat God mijn onschuld aan den dag bracht. Een openlijke hulde begeerde ik niet, en ik heb er lang tegen gestribbeld, doch de Burgemeester wilde het zoo."

„En de dominé ook," viel vrouw Maartens in.

„Ja, en hiervan is Teunis ook weer de oorzaak. Gij weet, hij is ouderling geworden, en zoodra de uitspraak van de rechtbank bekend was, bracht hij het terstond in den kerkeraad ter tafel, met het gevolg dat de gansche kerkeraad met den dominé aan het hoofd besloot zich aan den optocht aan te sluiten . . . Doch daar hoor ik ze."

Inderdaad kwam de stoet juist het erf op, en boer Maartens haastte zich naar de voordeur om de personen te ontvangen.

Nu zou ik u lang en breed kunnen verhalen, welk een aanspraak de Burgemeester hield en hoe vele stadhuiswoorden hij gebruikte, van welke de helft der toehoorders geen letter verstond, en waarbij alleen de veldwachter en de klepperman, alsmede tot de ambtenaren der openbare veiligheid behorende, van tijd tot tijd toestemmend met het hoofd knikten, hoewel

— maar dit blijft onder ons — ik geloof, dat zij er even weinig van verstonden als de klokkenluider, die zoo doof was als een pot. Evenmin zal ik u de rede meedeelen, die de advocaat hield, en waarin zoo-veel potjes Latijn voorkwam, dat zelfs de onderwijzer zich verwonderde over 's mans geleerdheid. Ook zal ik zwijgen over de toespraak van den predikant, die anders een Bijbelsche rede hield, en wel naar aanleiding van een tekst, die mij op het oogenblik niet wil te binnen schieten, maar wel weet ik, dat hij zijn rede in vijf punten had verdeeld, welke punten ik vergeten heb op te schrijven. Daarna wenkte de predikant den orgeltrapper, die nog altijd met zijn zware pak onder den arm stond. Nu werd het pak los gemaakt, en reikte de dominé uit naam van al de dorpelingen aan den boer een prachtig ingebonden Bijbel, terwijl hij hem tevens met den vinger op de eerste (witte) bladzijde wees, waar met groote letters geschreven stond: „Velen zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit alle die redt hem de Heere.” Psalm 34, vs. 20. Dat het daarbij niet aan gevoelsbewegingen ontbrak, spreekt van zelf, en wie zal het wraken, dat vrouw Maartens, die anders niet gemakkelijk weende, thans schreide als een kind. Juist, op 't oogenblik dat Maartens den Bijbel uit de handen van den predikant aannam, hief Teunis, die in dien tusschentijd wel vijftig maal van ongeduld zijn krukken verzet had, uit volle borst het tiende vers van Psalm 33 aan, dat, zonder dat hij dit vooraf afgesproken had, door oud en jong, burgemeester en advocaat, dominé, schoolmeester, veldwachter, kortom door allen, die daarbij tegenwoordig waren, nagevolgd werd.

En thans noodigde boer Maartens allen uit om zijn woning binnen te treden, ten einde daar wat uit te rusten en iets te gebruiken. Dat er aan deze uitnoodiging onmiddellijk voldaan werd, behoef ik wel

niet te bevestigen, en dat er goed gegeten en gedronken werd, kon men een uur later aan de leëge schotels zien, zoodat moeder Maartens opnieuw moest brood gaan snijden en de boer andermaal een kaas halen moest. Hinrik en Gijs deden zich ook wel te goed, en beiden zorgden er voor, dat de trommel met ijzerkoekjes niet vol bleef. Juist stond Teunis gereed om aan den naast hem zittenden onderwijzer de groote kunstvaardigheid van Kastor te vertellen, toen Hinriks oor getroffen werd door een opmerkelijk geluid. Hij luisterde scherp toe, want hij voelde, dat het hem aanging, en ja wel, 't was het blaffen van een hond, die voor de gesloten huisdeur stond. 't Was Bello, daaraan viel niet te twifelen, want hij kende zijn stem al te goed en had hem reeds veel te lang ontbeerd, al was 't ook menigmaal gebeurd, dat hij bij de hofstede op den uitkijk had gestaan om zijn geliefkoosd hondje van verre te zien en te hooren. Aanstonds stond hij op en liep naar de deur, en ja, hij had zich niet bedrogen, -- 't was Bello. Bello met zijn vriendelijke oogen, zijn levendig voorkomen, zijn vlugge pootjes, zijn korten staart, die van louter joligheid onophoudelijk op en neer ging; Bello met die bewonderenswaardige trouw aan het smousenras eigen, in 't kort, Bello zoo als hij hem vroeger gekend, bemind en sedert weken in zijn droomen gezien en gestreeld had.

„Bello,” riep Hinrik verwonderd en verblijd, „hoe komt gij hier?”

De hond antwoordde al keffende en dansende, en sprong zoo hoog mogelijk, om ware 't mogelijk de wangen van den knaap te bereiken.

„Zijt gij daar,” vervolgde Hinrik, terwijl hij zich bukte, „en waar is uw baas?”

Maar Bello kende slechts één baas, namelijk den zoon van boer Maartens, dien hij zoo dikwijls geleet, het zweet afgedroogd en voor hem dood gelegen

had. En 't eenige antwoord was dan ook een gerurig springen en jubelen (op zijn hondsche) van louter pret, dat hij thans weer bij zijn echten baas was, daar Bello sedert de laatste drie maanden het gevoel had aangekleefd, dat hij slechts wegens bijzondere omstandigheden bij den kapitein *besteed* was geweest.

Middelerwijl Hinrik bezig was Bello te streelen, kwamen zijn ouders, Gijs en Teunis naar buiten, en de laatste, die een echte hondenkenner was, merkte spoedig op, dat de hond iets buitengewoons aan den hals droeg, en toen Hinrik toekeek, zag hij dat er een papieren strook om den halsband gewikkeld was, Voorzichtig maakte hij het papier los en vond nu een briefje van den volgenden inhoud:

„Hinrik, ik zit reeds sedert drie dagen in mijn leuningstoel en kan geen vin verroeren van wege de smartelijkste rheumatiek, die ooit een oud soldaat gepijnigd heeft, Mijn kostvrouw zegt wel, dat ik allerakeligste gezichten trek, maar ik zet het ieder fatsoenlijk mensch vroolijk te zijn of een Psalm te zingen, als men telkens een scheut krijgt door de leden, alsof men met een bajonet in de ribben gekieteld wordt. Tot overmaat van ellende zit me of staat me die Bello den ganschen dag te janken en te huilen, dat me 't hoofd schier op den hol gaat. Ik geloof, dat hij reeds al de noten van 't gezangboek heeft afgeschreeuwd, met de kruizen en de mollen er bij. Dat noge nu voor een liefhebber heel mooi zijn, maar ik kan 't niet uithouden, ik ben er tureluursch van. Of het nu is uit medelijden met mijn ellendigen toestand, dan wel omdat hij zich bij zulk een stumperd, als ik ben, verveelt, of misschien dat hij mij uitnoodigen wil hem de vrijheid te gunnen zijn jongen baas op te zoeken, dat weet ik niet, maar een van drieën moet waar zijn. En ik geloof het laatste, te meer omdat mijn hart mij verwijt,

dat ik u den hond onthoud, dien gij, door edelmoedigheid en liefde gedreven, hebt opgeofferd, ja van uw hart gescheurd. Ja, ja, ik weet wel, wat er op den hooiberg gebeurd is, en wat gij gedaan hebt om het leed van Gijs te verzachten. Ik roer dit eerste niet aan om u opnieuw te doen blozen, — neen — ai! daar krijg ik weêr zoo'n steek van die pijnlijke rheumatiek, — neen, ik denk daarbij aan 't geen de Apostel schrijft: „De Heere geeft mildelijk en verwijt niet.” Alleen spreek ik er van om u te doen weten, dat het mij bekend is, waarom gij mij den hond verkocht hebt. Neen, mijn jongen, nu wil ik den hond ook niet langer houden. Ik schenk hem u, en natuurlijk de vijf en twintig gulden ook. Terwijl ik dit schrijf — ai! die rheumatiek! — staat hij aan de deur en krabt. 't Schijnt, dat hij weet, wat ik schrijf, want soms staat hij stil en kijkt mij zoo verstandig aan, of hij zeggen wil: „Kapitein, daar doet ge een Christelijk werk!” Nu kom dan, daar hebt ge den hond. God zegene u, beste Hinrik! Kom mij spoedig eens met hem bezoeken.

Uw Vriend,

Kapitein TROMP.

Naschrift. Daar zou ik haast vergeten hebben u te berichten, dat ik heden morgen een brief heb ontvangen, waarin mij gemeld wordt, dat er voor u een goede plaats is in de kweekschool voor de zeevaart. De papieren liggen bij mij. Ai! die Rheumatiek!”

Dat was een gelukkige dag voor de familie Maartens, en toen de avond kwam, kont gij zien hoe eerbiedig de boer aan tafel zijn muts afnam en God dankte voor al den zegen, dien Hij hem en den zijnen geschonken had.